

Vejledning om ansvarlige investeringer

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Forord ved økonomi- og erhvervsminister, Brian Mikkelsen.....	3
Forord ved PRI Executive Director, Dr. James Gifford.....	5
Om denne vejledning	6
Formål	6
Hvem retter vejledningen sig imod?.....	7
Vejledningens indhold og opbygning.....	8
1. Baggrund og begreber	10
Regeringens øvrige initiativer og politik for samfundsansvar	10
Hvad er ansvarlige investeringer?.....	12
Hvorfor samfundsansvar i investeringer?	13
2. Hvad er PRI?	15
Baggrund og organisation	15
Hvad betyder principperne for ansvarlige investeringer?	15
Hvad forpligter man sig til?	16
Hvordan fungerer PRI?.....	16
3. Metoder og strategi – en oversigt	19
Tilvalg / fravalg af investeringer	19
Aktivt ejerskab	20
Kombination af strategier og integration	22
Valg af SRI-metoder	23
4. PRI i praksis	24
1. Princip - integration af samfundsansvar	25
2. Princip - aktivt ejerskab	30
3. Princip - krav om information fra virksomhederne.....	36
4. Princip - udbrede kendskabet til PRI.....	38
5. Princip - samarbejde med andre	40
6. Princip - åbenhed og rapportering	45
FAQ om PRI	49
Arbejdsgruppe og interessenter	51

Forord

Forord ved økonomi- og erhvervsminister, Brian Mikkelsen

En forudsætning for velfærdssamfundets fortsatte beståen er økonomisk vækst. Samtidig står verden overfor store udfordringer, både når det gælder krænkelser af menneskerettigheder, ødelæggelser af natur og miljø, sikker fødevarerforsyning- og fordeling, drikkevandsressourcer med videre. Investorer har som medejere en mulighed – men også et ansvar – for at bidrage til både morgendagens vækst og anstændig virksomhedsdrift.

Flere virksomheder har erkendt, at de er afhængige af naturressourcer, kompetente medarbejdere og et positivt image hos kunderne. De ser derfor en række fælles interesser for både virksomhed og samfund i, at samfundsansvar indgår i forretningsgrundlaget. Jeg er overbevist om, at der i dag ikke er noget modsætningsforhold mellem det at tage et ansvar og sikre et optimalt økonomisk afkast.

Regeringen lægger stor vægt på, at investorerne inddrager samfundsansvar i deres investeringer. Spørgsmålet er, hvordan man investerer ansvarligt.

Dette er et spørgsmål, der med jævne mellemrum er til offentlig debat, og hvor der ofte stilles forslag om at indføre forbud mod bestemte typer af investeringer. Samtidig kan f.eks. pensionskasser opleve et betydeligt pres fra offentligheden for at afvikle investeringer i virksomheder, der har "ondt" i samfundsansvaret, så vore pensionsopsparinger ikke bidrager til aktiviteter, der er skadelige for samfundet. Det gælder især, når det drejer sig om at forhindre, at danske investorer medvirker til krænkelser af menneskerettigheder, børnearbejde, produktion af klynge våben og lignende kritisable forhold.

Det er regeringens opfattelse, at forbud mod bestemte investeringer som udgangspunkt er en dårlig idé. Investorer har en særlig relation til virksomhedsledelsen, og de kan stille krav om, at virksomheden tager hånd om kritisable forhold. Dette er et langt mere effektivt middel til at fremme samfundsansvar og bæredygtighed end afvikling af investeringer.

Når regeringen fraråder forbud mod bestemte investeringstyper, er det i tråd med de internationale FN-støttede principper for ansvarlige investeringer, kaldet "Principles for Responsible Investment" (PRI). PRI er oprettet netop for at fremme ansvarlige investeringer gennem aktivt ejerskab. Samtidig er det vigtigt at erkende, at investorernes "engagement" ikke altid fører til det ønskede resultat, men kan vise sig udsigtsløst. Investorer bør derfor seriøst se på muligheden for at afvikle deres engagement, hvis der ikke er respons og vilje hos selskabet til at rette op på problemet.

Principperne er internationalt anerkendte, og de kan bruges som reference, uanset hvor i verden investorerne opererer. Samtidig er de relevante på tværs af forskellige typer af samfundshensyn, hvad enten det gælder børnearbejde, miljø eller klynge våben.

Regeringen er enig med PRI i, at afvikling af investeringer er en "nødløsning". Det er i realiteten udtryk for investorernes manglende succes med at bidrage til bæredygtig udvikling via deres investeringer. Investorerne bør tværtimod tage samfundsansvar ved

at være aktive ejere og stille krav til de virksomheder, de investerer i. Dette kan være en lang proces, der kræver tålmodighed.

Ansvarlige investeringer og aktivt ejerskab er et område, der kan virke svært gennemskueligt, især når det drejer sig om at omsætte samfundsansvar til konkrete initiativer til aktivt ejerskab. Regeringen ønsker derfor med denne vejledning at bistå de investorer, der er motiverede til at investere ansvarligt og være aktive investorer, men som oplever, at det er svært at komme i gang. Ligeledes skal vejledningen fungere som en inspiration, så endnu flere investorer vil inddrage samfundshensyn, når de investerer.

Regeringen glæder sig over, at antallet af danske investorer, der har taget FN's anbefalinger og PRI til sig, er steget fra 4 til 24 siden 2008, og håber at endnu flere vil tilslutte sig PRI. Investorenes tilslutning til PRI gør det desuden muligt at styrke det aktive ejerskab yderligere via internationalt samarbejde. Et af formålene med PRI er netop at danne grundlag for, at investorerne kan samarbejde og i fællesskab stille krav til de virksomheder, de investerer i.

Der er altså hjælp at hente via samarbejdet i PRI, og det er håbet, at denne vejledning kan være med til at vise hvordan.

Brian Mikkelsen
Økonomi- og erhvervsminister

Forord ved PRI Executive Director, Dr. James Gifford

I november 2008 havde jeg fornøjelsen af at deltage i en rundbordskonference på Princeton University med titlen "The Promise of Socially Responsible Investing". Konferencen var arrangeret af den danske regering og the Bendheim Center for Finance (Princeton). Formålet var at sætte gang i en forskningsagenda om, hvorledes investorer kan integrere miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige hensyn – de såkaldte "ESG-hensyn" - i deres investeringsanalyser og beslutninger. Konferencen blev også udgangspunktet for et enestående og tæt samarbejde mellem den danske regering og de FN-støttede "Principles for Responsible Investment" (PRI).

Siden da har vi set en række bemærkelsesværdige danske initiativer til at støtte virksomheders samfundsansvar og ansvarlige investeringer, og den danske regering har indtaget en global førerposition på dette område. Denne danske vejledning til ansvarlige investeringer – baseret på PRI - er det seneste eksempel.

PRI-initiativet handler om at styrke den finansielle sektors rolle i opbygningen af en mere stabil, bæredygtig og socialt inkluderende global økonomi. PRI bidrager til dette ved at tilbyde en institutionel ramme, der støtter investorernes inddragelse af ESG-hensyn i deres investeringsbeslutninger og i forvaltningen af deres aktiver.

PRI's styrke afhænger imidlertid af vores evne til at få opbakning fra den finansielle sektor verden over. Derfor er denne vejledning til ansvarlige investeringer og PRI så vigtig.

Ved at vise hvordan danske institutionelle investorer kan omsætte PRI til praksis, kan denne vejledning få stor betydning for udbredelsen af principperne for ansvarlige investeringer blandt danske investorer og bidrage til at øge antallet af danske PRI-medlemmer.

PRI kan ikke sikre sig global støtte alene. På vegne af PRI og den globale finansverden er jeg derfor meget tilfreds med den danske regerings initiativ til at støtte PRI.

Dr. James Gifford
*Executive Director,
Principles for Responsible Investment*

Om denne vejledning

Formål

Denne vejledning er en introduktion til begrebet ansvarlige investeringer i almindelighed og særligt til det internationale initiativ til fremme af ansvarlige investeringer kaldet "Principles for Responsible Investment" (PRI). PRI er etableret på initiativ af en række af verdens største investorer i samarbejde med UNEP FI (UN Environmental Programme Financial Initiative) og UN Global Compact. PRI blev lanceret i april 2006 af FN's daværende Generalsekretær, Kofi Annan, på børsen i New York.

PRI er baseret på, at investorerne tilslutter sig en fælles erklæring om at tage samfundsansvar i forbindelse med deres investeringer, og efterlever seks centrale principper for ansvarlige investeringer. Erklæringen og de seks principper for ansvarlige investeringer fremgår af nedenstående faktaboks².

Principperne for ansvarlige investeringer

Som institutionelle investorer har vi pligt til at handle i vore begunstigedes langsigtede interesse. I den rolle, vi er blevet betroet, mener vi, at miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige faktorer kan påvirke investeringsporteføljers resultat (i varierende grad på tværs af selskaber, sektorer, regioner, typer af aktiver og over tid). Vi anerkender også at anvendelse af disse principper kan medvirke til, at investorer i højere grad handler i overensstemmelse med bredere samfundsmæssige interesser. I det omfang det er foreneligt med det ansvar, vi er blevet betroet, forpligter vi os derfor til følgende:

1. Vi vil indarbejde miljø, sociale og ledelsesmæssige faktorer (ESG-faktorer)³ i investeringsanalyser og beslutningsprocesser.
2. Vi vil udøve aktivt ejerskab og indarbejde ESG-faktorer i vores ejerskabspolitikker og praksis.
3. Vi vil søge at få relevant information vedrørende ESG-faktorer fra de virksomheder, vi investerer i.
4. Vi vil fremme accept og implementering af principperne i investeringsbranchen.
5. Vi vil samarbejde for at effektivisere vores implementering af principperne.
6. Vi vil hver især rapportere om vores aktiviteter, og de fremskridt vi gør, i forhold til implementeringen af principperne.

Både PRI som institution og de seks principper for ansvarlige investeringer skal ses i sammenhæng med bl.a. FN's Global Compact og FN's finansieringsprogram for miljø (UNEP FI), der koordinerede processen, som førte til etableringen af PRI.

¹ PRI omtales ofte som UN PRI som indikation for tilknytningen til FN (United Nations). Formelt er PRI dog ikke en del af FN, hvorfor forkortelsen PRI anvendes i denne vejledning.

² Oversættelsen er uofficiel. For den officielle engelske ordlyd henvises til PRI's hjemmeside: www.unpri.org.

³ ESG er en forkortelse af "Environmental, Social and Governance" (dvs. miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige hensyn). Forkortelsen "ESG" anvendes typisk både på dansk og på engelsk.

FNs Global Compact er et initiativ til at fremme et sæt af universelle kerneværdier for virksomheders samfundsansvar indenfor menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption. Global Compact er derfor en vigtig referenceramme for PRI, og PRI skal ses i forlængelse heraf. En række investorer har f.eks. (med udgangspunkt i PRI) bedt virksomheder om at tilslutte sig FNs Global Compact, og investorer har henvendt sig til virksomheder, der har tilsluttet sig Global Compact, og kommenteret virksomhedens rapportering til Global Compact.

Formålet med vejledningen er at fremme investorers inddragelse af samfundsmæssige hensyn i deres investeringsbeslutninger gennem tilslutning til PRI. Investorer har som medejere en særlig mulighed for at påvirke virksomheder til at udvise samfundsansvar. Forventningen er, at ikke blot investorernes egen økonomiske gevinst, men også den samfundsmæssige gevinst ved investeringerne derved optimeres.

Verden står overfor massive udfordringer, både når det gælder krænkelse af menneskerettigheder, ødelæggelser af natur og miljø, sikker fødevarerforsyning- og fordeling, drikkevandsressourcer med videre. Flere virksomheder har da også erkendt, at de er afhængige af disse naturressourcer. De ser derfor en række fælles interesser for både virksomhed og samfund, i at samfundsansvar indgår i deres forretningsgrundlag. Desuden har skandaler i den internationale finansielle sektor antydnet, at dårlige forretnings- og ledelsesmæssige (governance) forhold i den finansielle sektor kan have været en medvirkende årsag til den aktuelle økonomiske krise.

På denne baggrund opfordrer Regeringen med denne vejledning investorer til at tilslutte sig PRI. PRI-samarbejdet udgør både en ramme og et værktøj til at inddrage samfundsansvar i investeringer. PRI kan således styrke investorernes bestræbelser på at fremme samfundshensyn via deres investeringer.

Hvem retter vejledningen sig imod?

Vejledningen retter sig mod investorer i bred forstand og beskriver de overvejelser og hensyn, der bør indgå i deres investeringsbeslutninger. PRI er møntet på forvaltningen af investeringer i bred forstand, og både PRI og denne vejledning er dermed, som udgangspunkt, relevante for enhver investor. I praksis vil vejledningen dog især være relevant for PRI's typiske underskrivere og medlemskreds (*signatories*). PRI inddeler således de potentielle underskrivere og medlemmer i tre hovedgrupper:

1. "Asset owners": Disse omfatter typisk organisationer, der repræsenterer de endelige aktionærer med f.eks. pensionsopsparinger, forsikringer og andre aktiver. Denne gruppe omfatter typisk pensionsinstitutter, private fonde, statslige fonde, kommuner og regioner, forsikrings og genforsikringsvirksomheder og lignende.

2. "Investment managers": Denne gruppe omfatter typisk professionelle kapitalforvaltere, investeringsforeninger, kapitalfonde og andre, der forvalter aktiver, og investerer på andres vegne.

3. "Professional service partners": Organisationer der tilbyder produkter og services til "asset owners" eller til forvaltere af investeringer. Disse er ikke egentlige portefølje-forvaltere, men i kraft af deres ydelser og rådgivning kan de have stor indflydelse på investeringsbeslutningerne hos deres klienter – dvs. de to ovennævnte grupper. Gruppen omfatter såkaldte "screeningsbureauer" og andre firmaer, der rådgiver om etiske forhold i relation til investeringer samt finansielle brancheorganisationer m.fl.

Den primære målgruppe for PRI er kategori 1 - de såkaldte "institutionelle investorer" – herunder pensions- og forsikrings-selskaber og lignende finansielle institutioner⁴. Denne gruppe investorer står samlet set for en betydelig del af de samlede investeringsmidler i Danmark. Danske banker og andre kapitalforvaltere i kategori 2 forvalter formodentlig en stor del heraf på vegne af investorer omfattet af kategori 1⁵.

I Danmark er anvendelsen af strategier for etisk ansvarlige investeringer hastigt stigende. En rapport om etiske investeringer fra Forsikring og Pension fra 2009 viser, at 79 pct. af pensionsinstitutterne har udarbejdet retningslinjer for ansvarlige investeringer. Dette er en kraftig stigning fra året før, hvor det samme tal var 66 %⁶. Samtidig er tilslutningen til PRI steget fra 4 danske underskrivere til 24 i perioden fra maj 2008 (hvor Regeringens handlingsplan for virksomheders samfundsansvar blev lanceret) til medio 2010.

Vejledningens indhold og opbygning

I vejledningens 1. del uddybes baggrunden for og formålet med vejledningen yderligere set i lyset af regeringens øvrige politik og initiativer vedr. virksomhedernes samfundsansvar – herunder handlingsplanen for virksomheders samfundsansvar fra maj 2008. Der gives desuden en kortfattet forklaring af vejledningens anvendelse af begrebet ansvarlige investeringer samt den forretningsmæssige begrundelse for ansvarlige investeringer.

Vejledningens 2. del gennemgår, hvad selve PRI handler om – herunder hvad de seks principper for ansvarlige investeringer betyder samt de pligter og muligheder, et medlemskab af PRI indebærer.

Vejledningens 3. del giver en oversigt over nogle af de metoder, strategier og tilgange til ansvarlige investeringer, der typisk anvendes af investorer. Det er ikke hensigten at diskutere kategoriseringen af de forskellige tilgange nærmere i denne vejledning. Formålet med oversigten er først og fremmest at give et indtryk af variationen i metoder og strategier.

4 Der findes ikke nogen officiel / lovfæstet definition af institutionelle investorer. EU-kommissionen har heller ikke fastlagt nogen officiel definition af begrebet. Almindeligvis betragtes en institutionel investor som en investor, der handler med værdipapirer (typisk aktier og obligationer) på vegne af andre enkeltinvestorer (f.eks. private personer) og som ikke er direkte involveret i at drive eller lede de virksomheder, der investeres i. Overordnet kan man pege på forsikrings-selskaber og pensionskasser, finansielle investorer såsom banker, sparekasser og investeringsforeninger samt ATP og LD som hørende til gruppen af institutionelle investorer.

5 Der foreligger ikke umiddelbart nogen entydig opgørelse af værdien af de samlede investeringer i Danmark. Værdien af de samlede porteføljer afhænger i sagens natur af den aktuelle markedsværdi af de enkelte aktiver.

6 Helle Vestmar Winther, "Pensionsinstitutternes offentliggjorte strategier for etisk ansvarlige investeringer (SRI) 2009" Forsikring & Pension, 2009.

Vejledningens 4. del fokuserer på anvendelse af PRI i praksis. Hvert enkelt af PRI's seks principper gennemgås og kommenteres og illustreres med konkrete eksempler på, hvordan de er omsat til konkrete initiativer. Det er meningen, at disse eksempler skal give investorer inspiration til at komme i gang med at indarbejde principperne for ansvarlige investeringer i deres forretningsstrategi. Det anbefales derfor, at vejledningen læses i sammenhæng med disse konkrete eksempler.

1. Baggrund og begreber

Regeringens øvrige initiativer og politik for samfundsansvar

Som et led i regeringens handlingsplan for virksomhedernes samfundsansvar har Danmark i 2008 indført et lovkrav om redegørelse for samfundsansvar¹. Lovkravet pålægger de ca. 1100 største virksomheder årligt at redegøre for deres arbejde med samfundsansvar, herunder deres politikker og handlinger samt hvad der er opnået som følge af arbejdet med samfundsansvar. Rapporteringskravet gælder også for den finansielle sektor i kraft af Finanstilsynets bekendtgørelser². Stort set alle finansielle virksomheder i Danmark er omfattet af dette rapporteringskrav.

Ifølge loven har virksomhederne mulighed for at leve op til rapporteringskravet i kraft af deres tilslutning til FNs Global Compact og rapportering hertil i form af den såkaldte "Communication on Progress" (COP). Med særlig relevans for de finansielle virksomheder henvises der til rapporteringen til PRI som relevant for disse virksomheders redegørelse om samfundsansvar. Dermed er dansk lov, både når det gælder de finansielle virksomheders og andre virksomheders redegørelse for samfundsansvar, koblet direkte til internationale principper for samfundsansvar³.

Lovkravet om redegørelse for samfundsansvar er en *oplysningspligt* om virksomheders og investorers tiltag vedr. samfundsansvar. Regeringen opfordrer generelt investorer til mest mulig transparens omkring investeringer, herunder hvordan investorer efterlever PRI. Transparens om, hvordan investorer udøver aktivt ejerskab i praksis, er af særlig interesse. Transparens på dette område øger troværdigheden overfor kunder og andre interessenter. Det kan medvirke til at gøre Danmark kendt for ansvarlig vækst, hvilket er et udtalt mål med lovkravet. Samtidig erkender regeringen, at investorers mulighed for at påvirke en virksomhedsledelse via aktivt ejerskab i visse situationer kan fordre tillid og fortrolighed. Transparens omkring de nærmere detaljer vedr. "engagement-processer"⁴ og dialog kan derfor ud fra en konkret vurdering være mindre hensigtsmæssigt.

Somet led i handlingsplanen for virksomheders samfundsansvar har regeringen desuden nedsat Rådet for Samfundsansvar i 2009. Rådet er bredt sammensat med medlemmer fra både industri, finanssektoren, NGO'ere, og arbejdslivs- og forbrugerorganisationer. De har udtrykt en fælles forståelse af samfundsansvar:

¹ Årsregnskabsloven §99a. Lov nr. 1403 af 27/12/2008 om ændring af årsregnskabsloven.

² BEK nr 1305 af 16/12/2008 (om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl.), BEK nr 1307 af 16/12/2008 (om finansielle rapporter for Arbejdsmarkedets Tillægspension, Særlig Pensionsopsparing og Supplerende Arbejdsmarkedspension for Førtidspensionister), BEK nr 1310 af 16/12/2008 (om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser) samt BEK nr 1043 af 05/11/2009 (om finansielle rapporter for investeringsforeninger og specialforeninger m.v.).

³ Bemærk, at rapporteringen til PRI for nuværende er tidsmæssigt forskudt i forhold til rapporteringen om samfundsansvar jf. årsregnskabsloven. Rapportering til PRI ligger efter aflæggelse af årsregnskabet, hvorfor det reelt kan være praktisk vanskeligt at lade PRI-rapporteringen indgå heri.

⁴ Vi anvender i denne forbindelse den engelske betegnelse "engagement" som et udtryk for, at investorerne interagerer og går i dialog med virksomheder på forskellig vis (se også under 2. Princip, "Aktivt ejerskab").

» Virksomheder viser samfundsansvar og skaber værdi for både virksomhed og samfund ved i dialog med sine interessenter at håndtere sociale, miljømæssige og etiske udfordringer i overensstemmelse med internationalt anerkendte principper

I overensstemmelse hermed er det både FN's, PRI's og regeringens anbefaling, at investorerne som udgangspunkt arbejder på at skabe løbende forbedringer gennem løbende dialog, "engagement" og samarbejde med de virksomheder, de investerer i. Generelt bør sociale og miljømæssige problemer derfor ikke være anledning til f.eks. afvikling af investeringer.

PRI definerer ikke konkret, hvad der er en acceptabel standard for samfundsansvar, og fokuserer heller ikke på bestemte samfundsmæssige hensyn eller etiske problemstillinger.

Alligevel mener regeringen, i tråd med anbefalingerne fra FNs Generalsekretærs særlige repræsentant for virksomheders ansvar vedr. menneskerettigheder, John Ruggie, at uanset om international ret, herunder særligt vedr. menneskerettigheder, i princip kun forpligter på statsniveau, har også virksomheder en forpligtelse til at respektere menneskerettighederne. Virksomheder respekterer menneskerettigheder ved at udvise rettidig omhu (*due diligence*) og ved at ikke være medskyldig i krænkelser. I tråd hermed påhviler der også investorer et ansvar for at respektere menneskerettighederne og for at undgå at medvirke til, at international ret, herunder menneskerettigheder, krænkes.

Regeringen mener således, at investorer har et ansvar for at prioritere, at de med deres investeringer ikke bidrager til alvorlige krænkelser og lovovertrædelser. Prioriteringen er særlig vigtig, fordi ansvarlige investeringer i form af aktivt ejerskab og "engagement" (jf. princip nr. 2 for ansvarlige investeringer) er en krævende proces.

Samtidig er det vigtigt at erkende, at investorernes "engagement" ikke altid fører til det ønskede resultat, men kan vise sig udsigtsløst. Investorer bør derfor seriøst se på muligheden for at afvikle deres engagement, hvis der ikke er respons og vilje hos selskabet til at rette op på problemet.

Udsigten til at opnå resultater via aktivt ejerskab og "engagement" er afgørende for, om en sådan strategi kan fastholdes. Der findes imidlertid ikke nogen objektiv tidshorisont for succes med "engagement" eller nogen tidsfrist for, hvornår man bør afvikle investeringer. Det afgørende for hvor længe man kan fastholde investeringer i lyset af alvorlige krænkelser af menneskerettigheder og lignende, er snarere hvor længe – og hvor troværdigt – man kan udøve aktivt ejerskab og "engagement".

Med udgangspunkt i PRI og de seks principper for ansvarlige investeringer, må afvikling af investeringer dog under alle omstændigheder betragtes som en nødløsning. Investo-

ren bør vurdere perspektiverne ved at afbryde et samarbejde og afvikle investeringer. Vil en afvikling eksempelvis reelt medføre en forværring af situationen?

Vejledningen og anbefalingerne fra både PRI og regeringen ændrer i øvrigt ikke de forpligtelser, der gælder for institutionelle investorer i henhold til lovgivningen – herunder at forvalte midlerne med henblik på at sikre det højest mulige afkast.

Hvad er ansvarlige investeringer?

I lighed med virksomheders samfundsansvar i øvrigt handler ansvarlige investeringer om at håndtere de samfundsmæssige udfordringer, der følger af en virksomheds aktiviteter. Det kan dreje sig om miljømæssige udfordringer, arbejdstagerrettigheder, børnearbejde, interessenthåndtering, incitamentsafløbninger og anti-korruption med mere. Samfundsansvaret handler desuden om, at virksomhederne udnytter de evt. forretningsmæssige muligheder, der ligger i at bidrage til løsningen af samfundets sociale og miljømæssige udfordringer – f.eks. gennem udvikling af energieffektive teknologier og miljøvenlige produkter. Selvom det ikke er et ESG-hensyn, der direkte nævnes i forbindelse med Global Compact og PRI, er f.eks. virksomhedernes skattebetaling på vej til også at blive en del af CSR / SRI-debatten. Især multinationale virksomheders geografiske placering af indtjeningen under hensyn til nationale skatteregler har rejst krav om øget transparens i form af "country-by-country" rapportering, for at sikre, at beskatning finder sted, dér hvor indtjeningen faktisk stammer fra⁵.

For investorerne har det altså - for det første - betydning, at virksomhederne evner at inddrage samfundshensyn i ledelsen, og at de kan håndtere de risici, der er forbundet hermed. Et selskab, der ikke arbejder systematisk med ESG-forhold, kan have en dårlig risikostyring, og kan dermed være en mindre sikker investering. For det andet har selskabets evne til at reagere proaktivt på samfundets nuværende og fremtidige udfordringer og til at udnytte de forretningsmuligheder, der ligger heri, betydning for den forretningsmæssige værdi.

Der kan i denne forbindelse være grund til at fremhæve, at investorernes inddragelse af samfundshensyn traditionelt har været rettet mod børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer. Der er dog en tendens til at andre typer af aktiver – som f.eks. ikke-børsnoterede aktier (private equity), statsobligationer og fast ejendom - også gøres til genstand for principperne for ansvarlige investeringer.

Der findes ikke en entydig definition af (samfundsmæssigt / etisk) ansvarlige investeringer. På engelsk anvendes dog gerne betegnelsen *Socially Responsible Investments* (SRI) – "socialt ansvarlige investeringer" - når der inddrages miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige (de såkaldte ESG-hensyn) i investeringer.

⁵ Fremtrædende NGO'er verden over har således peget på, at manglende transparens og "accountability" på dette område kan begrænse mulighederne for beskatning af multinationale selskaber, og at f.eks. tredje verdens lande sandsynligvis ville kunne tilføres betydelige midler gennem beskatning af indtægter fra f.eks. råstofudvinding, hvis større transparens på dette område kunne sikres. Se f.eks. Task Force on Financial Integrity and Economic Development, "Country-by-Country Reporting: Holding multinational corporations to account wherever they are". (June 2009).

Organisationen Eurosif (*European Sustainable Investment Forum*) anvender eksempelvis begrebet 'SRI' som en samlet betegnelse for "*Sustainable and Responsible Investment*", og definerer SRI som:

» A generic term covering ethical investments, responsible investments, sustainable investments and any other investment process that combines investors' financial objectives with their concerns about environmental, social and governance (ESG) issues

Principperne for ansvarlige investeringer under PRI – og denne vejledning – er i overensstemmelse med en sådan "generisk" tilgang til det at inddrage samfundsansvar i investeringer. PRI udelader dog i reglen betegnelsen "Socially" og nøjes med betegnelsen "Responsible Investment". Pointen er (set fra PRI's side), at principperne for ansvarlige investeringer retter sig mod institutionelle investorer og den finansielle sektor generelt og på tværs af specifikke forretningsområder. Principperne er således ikke kun møntet på såkaldte SRI-produkter eller porteføljer, der er sammensat ud fra bestemte hensyn.

Hvorfor samfundsansvar i investeringer?

Stadig flere virksomheder oplever, at samfundsmæssige hensyn har en betydning for den finansielle bundlinje, og i en række lande inddrages nu samfundsansvar i anbefalinger om god selskabsledelse. Med andre ord, er der nu en forståelse for, at ESG-forhold har betydning for vurdering af en virksomheds værdi – og dermed også for værdien af investeringer i virksomheden.

ATP mener f.eks. at fokus på samfundsansvar i forbindelse med investeringerne kan beskytte og forøge afkastet af ATPs investeringer, og at investeringer i selskab med forretningsfokuseret tilgang til samfundsansvar udgør en mulighed for at øge værdien af ATPs investeringer. Modsat mener ATP, at selskabers manglende fokus på samfundsansvar udgør en risiko, der truer værdien af ATPs investeringer.

Samfundshensyn inddrages derfor også i stigende grad i investeringsanalyser. Spørgsmålet om lønsomheden i at inddrage sådanne hensyn ved sammensætningen af investorerens investeringsporteføljer har længe været genstand for opmærksomhed blandt investeringsanalytikere og i økonomisk forskning.

I de senere år har der været en tendens til, at en positiv sammenhæng mellem samfundsansvar og økonomisk gevinst er slået igennem – ligesom bekymringer om en evt. negativ sammenhæng synes at kunne afkræftes.

Det formentlig mest omfattende studium til dato af sammenhængen mellem "Corporate Social Performance" (CSP) og "Corporate Financial Performance" (CFP) viser således en beskednen men dog signifikant positiv sammenhæng. Analysen konkluderer

desuden, at der ingen negative økonomiske effekter er for virksomhederne af at udvise samfundsansvar⁶.

Denne positive sammenhæng mellem virksomhedernes indsats for at udvise samfundsansvar og deres økonomiske resultater formodes især at gøre sig gældende på lang sigt. Sammenhængen synes desuden at forstærkes, når der tages hensyn til branchespecifikke forhold, og hvis der fokuseres på bestemte indsatsområder⁷.

Dette er i overensstemmelse med anbefalingerne i regeringens handlingsplan for virksomhedernes samfundsansvar (2008), hvorefter strategisk samfundsansvar til enhver tid bør tage udgangspunkt i virksomhedsspecifikke forhold.

Spørgsmålet om samfundsansvar i investeringer er ligeledes en konkret og individuel udfordring for den enkelte investor. Principperne for ansvarlige investeringer under PRI er netop designet til at rumme denne variation i de finansielle virksomheders udøvelse af samfundsansvar.

⁶ Joshua D. Margolis (m.fl.). "Will companies cure what ails us? Don't bank on it: Evidence from a meta-analysis of the relationship between corporate social and corporate financial performance". (2008).

⁷ Se analyser fra Goldman Sachs Inc., "GS Sustain Focus List" (2005), Med særlig fokus på klimahensyn se analyse fra Carbon Trust og McKinsey & Co., "Climate Change a Business Revolution – How tackling climate change could create or destroy company value". (2008).

2. Hvad er PRI?

Baggrund og organisation

I 2005 opfordrede FN's Generalsekretær, Kofi Annan, 20 af verdens største institutionelle investorer fra 12 forskellige lande til at udarbejde et sæt internationale principper for ansvarlige investeringer.

Disse 20 investorer blev inviteret til at danne en "Investor Group" (en slags forløber for PRI) med det formål at formulere nogle centrale principper for ansvarlige investeringer. Denne gruppe blev sekunderet af en 70 personer stor "multi-stakeholder gruppe" bestående af eksperter fra NGO'er, universiteter, industri, regeringer mv.

Processen med at udfærdige principperne, der forløb fra april 2005 til januar 2006, blev koordineret af FN's Global Compact og FN's *Environment Programme Finance Initiative* (UNEP FI) og indebar en række målrettede "arbejds møder" henholdsvis investorerne imellem og eksperterne imellem samt hundredvis af timer med opfølgingsaktiviteter (kilde: www.unpri.org). Resultatet blev PRI's nuværende seks principper for ansvarlige investeringer (se nedenstående boks). Principperne blev præsenteret af Kofi Annan i april 2006 på Børsen i New York.

Hvad betyder principperne for ansvarlige investeringer?

Samarbejdet i PRI - og de seks ovennævnte principper - er udtryk for generelle retningslinier for det at tage samfundsansvar i forbindelse med investeringer. PRI tilbyder værktøjer og en ramme for samarbejde, der understøtter investorers muligheder for at tage ansvarlige investeringsbeslutninger - herunder deres muligheder for at påvirke en virksomheds ledelse, hvor det skønnes relevant.

Det er imidlertid op til de enkelte investorer at udmønte principperne for ansvarlige investeringer i konkrete investerings- og forretningsstrategier. Men som medlem af PRI er man forpligtet til at rapportere til PRI om sine tiltag for at fremme ansvarlige investeringer.

PRI tager ikke konkret stilling til i hvilke virksomheder eller i hvad, der investeres - dvs. i investeringsporteføljers sammensætning. PRI fokuserer heller ikke på bestemte samfundsmæssige hensyn eller etiske problemstillinger, som f.eks. hvorledes investorer bør forholde sig til investeringer i klyngevåbenproducenter, forurenende virksomheder eller virksomheder med andre etisk angribelige aktiviteter.

PRI er overordnede principper, og PRI understreger selv, at initiativet giver investorer mulighed for at efterleve de seks principper på mange forskellige måder. Principperne er alligevel ambitiøse, og giver investorer mulighed for løbende at forbedre den praktiske implementering.

PRI og de seks principper giver ikke i sig selv nogen nærmere anvisninger i - eller "opskrift" på - hvordan ansvarlighed i investeringer konkret skal udøves. Her er det meningen, at investorerne selv skal finde de strategier, metoder og prioriteringer, der passer

bedst til netop deres finansielle virksomhed. For eksempel vil det være i fuld overensstemmelse med PRI, at en investor strategisk fokuserer sin indsats, der hvor problemer eller risici er størst.

Hvad forpligter man sig til?

Medlemskab af PRI består først og fremmest i underskrivelse af og opbakning til de seks principper for ansvarlige investeringer (for nærmere oplysninger om proceduren henvises til PRI's hjemmeside www.unpri.org). Medlemskabet af PRI indebærer kun én obligatorisk forpligtelse – nemlig at man gennemfører den årlige "Reporting and Assessment" proces. Denne består i en spørgeskemaundersøgelse, der udsendes af PRI til medlemmerne. Forpligtelsen til at rapportere samt hovedelementerne i rapporteringen fremgår af princip 6.

Medlemmer skal efter indmeldelse senest besvare spørgeskemaet gældende for medlemskabets andet år, og første besvarelse vil for mange først være fuldført i det følgende år (dvs. i medlemskabets tredje år). Medlemmer som ikke besvarer spørgeskemaet, ekskluderes. I 2009 blev fem PRI medlemmer ekskluderet for ikke at udfylde spørgeskemaet. Rapporteringen er således et af PRI's vigtigste værktøjer til vidensdeling og fremme af principperne for ansvarlige investeringer. Det er derfor også et hovedelement i PRI's "work streams" (se nedenfor). Fra 2011 offentliggøres dele af de enkelte medlemmers spørgeskemabesvarelse¹.

På nuværende tidspunkt er det frivilligt om medlemmerne vil yde et økonomisk bidrag for deres medlemskab af PRI. Mange investorer vælger at betale, og bidraget er med til at finansiere PRI's sekretariat. Fra og med rapporteringsprocessen i 2011 indføres et obligatorisk gebyr for alle medlemmer. Gebyret afhænger af investorens størrelse – dog maksimum 10.000 US\$ om året.

Hvordan fungerer PRI?

Som medlem af PRI opnår man først og fremmest at få adgang til en fælles "institutionel" ramme – og et fælles netværk – hvorigennem man kan udvikle og styrke sin strategi for ansvarlige investeringer og integration af ESG-hensyn i forbindelse med sine investeringer.

Denne fælles ramme består mere konkret i en række understøttende aktiviteter. PRI kalder disse aktiviteter for "work streams", som foreløbigt tæller disse (2010):

¹ Der foreligger ved redaktionens slutning ingen konkrete oplysninger om, i hvilket omfang besvarelserne af spørgeskemaet skal offentliggøres fremover (se også under Princip 6 i rapportens afsnit 4).

- PRI Academic Network.
- Engagement Clearinghouse.
- PRI in Practice.
- PRI Enhanced Research Portal.
- Reporting and Assessment Tool.
- PRI in Emerging Markets and Developing Countries.
- PRI in Private Equity.
- PRI in Property.
- PRI Public Policy Network.

Disse "work streams" dækker over forskellige aktiviteter, der tilsammen tilbyder PRI-medlemmerne en række fordele, når deres arbejde med ansvarlige investeringer skal omsættes i praksis. Det er ikke hensigten at beskrive hver enkelt af disse nærmere her (for yderligere oplysninger henvises til PRI's hjemmeside). Nogle af dem kan dog siges at være særligt centrale for PRI-samarbejdet – nemlig følgende:

<p>PRI in Practice™ PRI in Practice™ implementation blog er en online vidensbase med adgang til viden om implementering af PRI mm. Her kan medlemmerne få adgang til tips og råd fra hinanden om, hvordan man kommer i gang med at omsætte PRI i praksis.</p>	<p>Netværksaktiviteter – f.eks.: PRI in Person Annual Event: Årligt arrangement for underskrivere med henblik på at diskutere implementeringsstrategier, "netværke", og finde samarbejdspartnere.</p> <p>Regionale netværk: Medlemmer fra samme geografiske region kan have interesse i at diskutere evt. regionale aspekter af PRI. Der er nu oprettet et Nordisk netværk for PRI-medlemmer.</p> <p>Første møde (med 60 deltagere) blev afholdt i Hillerød (ATP) i maj 2010</p>
<p>"Engagement Clearinghouse" Et forum for samarbejde med henblik på at påvirke virksomheders adfærd. Her kan medlemmerne aftale at "pulje" deres indsats og tale med én stemme, når de stiller krav til virksomhederne.</p>	<p>"Reporting and Assessment Tool" Årlig spørgeskemaundersøgelse af medlemmernes aktiviteter og strategier for ansvarlige investeringer.</p> <p>Det er obligatorisk at besvare spørgeskemaet.</p>

En vigtig funktion ved PRI's clearinghouse, udover at investorerne kan tale med én stemme, er, at det er med til at reducere omkostningerne ved at vurdere og overvåge virksomhedernes ESG-forhold. Disse omkostninger kan være betydelige, og de bæres som udgangspunkt af den, der udøver det aktive ejerskab og "engagement", mens fordelene kommer alle aktionærer til del. Ved at pulje ressourcerne i et fortroligt online forum, kan disse kollektive "free-rider-dilemmaer" lettere overkommes.

PRI's "Reporting and Assessment tool" er ét af PRI's vigtigste værktøjer til videndeling om, hvorledes de seks principper er omsat til konkrete politikker og handlinger. Spørgeskemaet, og svarene danner baggrund for PRI's årlige "Report on Progress", der giver et overblik over medlemmernes aktiviteter og fremskridt. Fordelene ved spørgeskemaundersøgelsen er bl.a.:

- **Læring:** Medlemmerne kan overvåge deres fremskridt i implementering af principperne. Undersøgelsen indeholder en detaljeret analyse af implementeringen af hvert enkelt princip, sammenligning af "peers" lokalt og internationalt og over tid.
- **Best practice:** PRI-sekretariatet kan identificere best practices, interessante tendenser og idéer til implementeringen.
- **Åbenhed:** Undersøgelsen skaber åbenhed blandt medlemmerne og for PRI som helhed.
- **Ramme for rapporting:** Undersøgelsen giver medlemmerne en ramme for rapportering til kunder, aktionærer, ejere og offentligheden.

Ca. en tredjedel af medlemmerne i PRI modtager efter udfyldelsen af den årlige spørgeskemaundersøgelse et såkaldt 'verification call' fra PRI eller en uafhængig tredjepart. Samtalen efterprøver investorens besvarelse af spørgeskemaet og giver PRI-medlemmerne mulighed for at uddybe deres tilgang til ansvarlige investeringer og komme med nye ideer.

Besvarelsene er her anonymiserede, men PRI-medlemmerne modtager en individuel "**feedback rapport**", som viser den enkelte investors "score" sammenlignet med øvrige medlemmer. Feedback rapporten er fortrolig, men PRI opfordrer medlemmer til at offentliggøre rapporten og besvarelsene af spørgeskemaet på PRI's hjemmeside. I 2009 valgte 72 PRI-medlemmer at offentliggøre deres besvarelser af spørgeskemaet på denne måde.

PRI-samarbejdet tilbyder altså via disse såkaldte "work streams" en række forskellige værktøjer, både til hvordan man kommer i gang med at omsætte PRI til praksis, og til at øge effekten af de konkrete krav, man evt. stiller til virksomhederne om at udvise samfundsansvar.

Som det vil fremgå af det følgende, kan samfundsansvar i investeringer konkret udøves via en række forskellige metoder og strategier.

3. Metoder og strategier – en oversigt

I det følgende gennemgås nogle af de mest almindelige metoder og strategier for ansvarlige investeringer, der anvendes af institutionelle investorer (SRI-metoder / strategier). Meningen er at give et indtryk af, hvor forskelligt man kan gribe udfordringen an.

De fleste investorer plejer deres investeringsportefølje med henblik på at beskytte investeringerne og sikre en optimal balancere mellem risiko og afkast. Ansvarlige investeringer handler om, hvordan samfundsansvar (ESG-hensyn) indgår som en del af denne pleje af porteføljen. Her er der en række metoder, der typisk anvendes i større eller mindre grad af investorer verden over.

European Social Investment Forum (Eurosif)¹ har på baggrund af internationale studier forsøgt at kategorisere de forskellige metoder, der typisk anvendes blandt investorer i Europa². Der er dog ikke nogen særlig enighed eller konsensus i investeringsbranchen, om, hvorledes man skal karakterisere og kategorisere de forskellige tilgange og metoder til ansvarlige investeringer. Helt overordnet kan man dog tillade sig at skelne mellem:

1. Metoder der går ud på at sortere i porteføljen gennem tilvalg eller fravalg af bestemte investeringsobjekter, og;
2. Metoder der handler om at udøve aktivt ejerskab via "engagement" og dialog med de virksomheder, man allerede har investeret i.

Det skal dog understreges, at strategierne kan kombineres og derfor ikke er gensidigt udelukkende. Forskellige former for screening og ratings kan bruges *både* som et led i sorteringen af investeringsobjekter (tilvalg / fravalg) og som et led i at prioritere, hvilke virksomheder i den eksisterende portefølje, man vil forsøge at påvirke gennem aktivt ejerskab.

Kategoriseringen af de forskellige strategier og metoder skal dog ikke diskuteres nærmere i denne vejledning. I stedet er nogle af de typiske metoder angivet nedenfor med henvisning til, hvorvidt de kan ses som et led i en sortering af investeringsobjekter eller som et led i aktivt at påvirke virksomhederne i den eksisterende portefølje.

Tilvalg / fravalg af investeringer

Negativ screening indebærer et fravalg af bestemte investeringsobjekter. Her udelukkes bestemte typer af virksomheder ud fra moralske og etiske kriterier (f.eks. spil og alkohol). Her er der altså typisk tale om en frasortering af såkaldt moralsk set "syndige" aktier, og det kan i sagens natur variere fra investor til investor, hvilke aktier der falder i denne gruppe. Til negativ screening hører også fravalg af investeringer under hensyn til internationale normer og konventioner, herunder *Konventionen om Klyngeammunition* (norm-baseret screening). Her er der til sammenligning tale om mere universelle

¹ Se Eurosif, "Pension Programme SRI Toolkit 2004-2005" og Eurosif, "European SRI Study 2008". Eurosif er en paraplyorganisation for en række nationale fora for ansvarlige investeringer. Dansif er den danske pendant og har medlemskab af en række danske institutionelle investorer og rådgivere indenfor ansvarlige investeringer. Der findes tilsvarende fora i bl.a. Sverige, Holland, Frankrig, Tyskland og Belgien.

² Eurosif, "Pension Programme SRI Toolkit 2004-2005".

moralske og etiske hensyn vedr. menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø, våbenproduktion og lignende.

Ved *positiv screening* tilvælges virksomheder bevidst ud fra bestemte SRI-kriterier / bæredygtighedskriterier. Overordnet set kan den positive screening rette sig enten mod at vælge virksomheder med ansvarlig forretningsførelse og god integration af ESG-hensyn generelt og / eller mod virksomheder med produktion af bestemte produkter og teknologier med samfundsnyttigt potentiale (som f.eks. vindmøller).

En variant af det sidste er de såkaldte "SRI theme funds". Her forsøger man populært sagt at vælge vinderne og målrette investeringerne mod f.eks. teknologiske temaer, som antages at have et særligt forretningspotentiale i kraft af deres samfundsmæssige nytte.

Med en såkaldt "Best-in-Class"-tilgang vælger man at investere i virksomheder, ud fra hvordan de klarer sig sammenlignet med andre i deres branche målt på ESG-kriterier.

TABEL 1 TILVALG / FRAVALG (OVERSIGT)

Negativ (fravalg)	Positiv (tilvalg)
<ul style="list-style-type: none"> • Frasortering af moralske, etiske og/eller religiøse grunde. • Norm-baseret frasortering baseret på internationale normer, konventioner og lignende. 	<ul style="list-style-type: none"> • Målrettede investeringer med samfundsnyttigt potentiale. • SRI Theme funds. • "Best-in-class" <p>Disse positive tilvalg af investeringer foretages typisk på baggrund af forskellige former for "ratings".</p>

Som nævnt ovenfor, kan "screening" (undersøgelse) og "rating" (evaluering) indgå som et led i både tilvalg / fravalg af investeringsobjekter og som et led i at prioritere, hvor man skal sætte ind med aktivt ejerskab i den eksisterende portefølje.

Aktivt ejerskab

Aktivt ejerskab og samarbejdet i PRI handler dog især om, hvordan man forvalter de investeringer, man allerede har. Aktivt ejerskab er kendetegnet ved, at man på forskelligvis forsøger at øve indflydelse på virksomhederne i den eksisterende portefølje. Det er dog vigtigt at understrege, at strategier baseret på til- og fravalg af investeringer kan kombineres med strategier for aktivt ejerskab. Afvikling af investeringer kan således blive relevant, uanset at investoren anvender dialog og "engagement" som sin primære strategi.

Aktivt ejerskab kan i sagen natur udøves på ad hoc basis alt afhængigt af, om der opstår konkrete situationer, der ansporer til investorerne til at gå i dialog med – eller tage andre initiativer i forhold til ledelsen i en virksomhed. Eksempelvis kan begivenheder

som BP's olieudslip i den Mexicanske Golf (2010) give anledning til reaktioner fra investorerne udover de rent markedsmæssige i form af salg af aktier. (BP blev udsat for betydelige kurstab i perioden efter udslippet). Pludseligt opståede kriser som denne kan give anledning til spørgsmål om miljø og sikkerhed – også fra investorer, som ellers ikke før havde interesseret sig for de miljømæssige aspekter af BP's aktiviteter.

I forhold til PRI og principperne for ansvarlige investeringer er det dog meningen, at aktivt ejerskab bør indgå som en del af en strategi for ansvarlige investeringer, der igen kan integreres i investeringspolitikken i øvrigt.

Det centrale element i aktivt ejerskab består i forskellige former for "engagement" og dialog med virksomheder i porteføljen, som man ønsker at påvirke. I denne vejledning anvender vi den engelske betegnelse "engagement" som et udtryk for, at investorerne interagerer med virksomheder på forskellig vis med henblik på, at ESG-hensyn i et eller andet omfang inddrages i forretningsførelsen.

"Engagement" kan grundlæggende opdeles i tre forskellige hovedgrupper af metoder og aktiviteter (se nedenstående tabel).

TABEL 2 "ENGAGEMENT-METODER" (OVERSIGT)

Privat / fortroligt	<ul style="list-style-type: none"> • Løbende dialog og diskussion med virksomhedsledelsen. • Skriftlige henvendelser om konkrete sager. • Møder og diskussioner om konkrete sager.
Offentligt	<ul style="list-style-type: none"> • Deltagelse i generalforsamlinger. • Forslag om resolutioner. • Stemmeafgivelse herunder "proxy voting" • (stemmeafgivelse via stedfortræder) • Indkaldelse af ekstraordinære generalforsamlinger. • Pressemeddelelser og briefings.
Collaborative	<ul style="list-style-type: none"> • Henvendelser til andre aktionærer. • Samarbejde med andre aktionærer om konkrete krav eller aktioner. • Clearinghouse aktioner.

Offentligt "engagement" omfatter de mest simple og formelle metoder til at påvirke en virksomhed. Som aktiv investor kan man først og fremmest overveje at udøve de rettigheder, man har som aktionær. Det betyder, at man kan gøre sin mening om virksomhedens forretningsførelse gældende ved generalforsamlinger samt bruge sin stemmeret her. Generalforsamlinger kan være et forum, hvor man kan rejse spørgsmål om virksomhedens samfundsansvar. Foruden stemmeafgivelse kan man overveje muligheden for at udstede resolutioner – evt. med konkrete anbefalinger til virksomhedsledelsen. Pressemeddelelser og briefings kan også tages i anvendelse for at lægge et offentligt pres på en virksomhed.

Privat/fortroligt "engagement" omfatter direkte henvendelser til virksomhedsledelsen i form af eksempelvis løbende dialog, skriftlige henvendelser samt møder og diskussioner om konkrete sager. Selvom denne type "engagement" ofte er fortrolig og uformel, kan den også udøves under større eller mindre offentlighed alt afhængigt af den konkrete situation. Under alle omstændigheder er dette direkte "engagement" centralt for det aktive ejerskab. Det er i denne forbindelse, man informerer virksomheden om, hvordan dens handlinger kan påvirke investeringsbeslutningerne. Det er gennem det direkte "engagement", at investorer kan forsøge at opmuntre til eller overbevise virksomheden om at tage samfundshensyn. I det omfang man som investor besidder viden og kompetencer til det, kan man gå endnu videre og evt. tilbyde sin hjælp til at formulere strategier og implementere konkrete initiativer.

"Collaborative engagement" betyder simpelthen, at den nævnte former for "engagement" udøves i samarbejde med andre. I den forbindelse anvendes bl.a. et særligt instrument – nemlig den såkaldte "clearinghouse-metode". Clearinghouse-metoden går kort fortalt ud på, at investorerne slår sig sammen om at påvirke en virksomhed. Pointen er, at de kan tale med én stemme, og derved lægge mere finansiel "vægt" bag deres krav. Dette er en særlig interessant mulighed for de danske investorer, der efter international målestok typisk er små, og derfor vil være langt stærkere sammen med andre investorer.

Udover simpel sammenlægning af aktionærmagt (f.eks. til stemmeafgivelse) er samarbejde om "engagement" effektivt ved at "pulje" investorernes ressourcer til at opklare og undersøge konkrete sager. Collaborative "engagement" virker også ved, at synspunkter, målsætninger og prioritering af bestemte ESG-hensyn deles af flere investorer på én gang.

Principperne for ansvarlige investeringer under PRI og samarbejdet herom mellem PRI-medlemmerne hører netop til kategorien collaborative "engagement". Som sådan er PRI (som institution) især designet med henblik på at styrke samarbejdet mellem investorerne om at integrere ESG-hensyn i investeringsbeslutninger, og om at stille krav til virksomheder om at tage samfundshensyn.

Kombination af strategier og integration

Selvom PRI lægger særlig vægt på det aktive ejerskab og engagement (jf. Princip 2) udelukker det ikke, at investorerne kombinerer både positiv og negativ screening med de forskellige metoder til "engagement".

En kombination af flere SRI-strategier vil formentlig være oplagt for de fleste institutionelle investorer i Danmark – og et sandsynligt resultat af investorernes bestræbelser på at efterleve Princip 1 om at integrere ESG-hensyn i investeringsanalyser og beslutningsprocesser. Både positiv og negativ screening kan f.eks. indgå i "før-investeringsfasen", mens forskellige former for "engagement" kan anvendes efterfølgende.

"Integration" nævnes ofte som en selvstændig SRI-strategi. Med integration menes, at ESG-hensyn integreres i investorernes øvrige "normale" investeringsanalyser og valg af investeringsobjekter. Pointen er, at ESG-hensyn indgår, og deres betydning kvantificeres, på lige fod med andre finansielle kriterier.

Det faktum, at ESG-hensyn kan have den samme betydning for den finansielle bundlinie som andre kriterier, er helt generelt et væsentligt motiv for at investere ansvarligt. Med en systematisk integration håber man dog typisk på:

- at man bedre kan måle betydningen af ESG-hensyn;
- at man bedre kan identificere investeringsobjekter med særligt forretningsmæssigt potentiale;
- at man bedre kan indkredse, hvilke faktorer der har mest betydning for det langsigtede afkast og;
- at man bedre kan forudse og indkalkulere muligheden for fremtidig regulering (f.eks. på miljøområdet).

En sådan integration er selvfølgelig en udfordring og en sag for specialister og porteføljemanagers. Grundlaget for integrationen er den information, som de i øvrigt indhenter og vægter i forbindelse med investeringsbeslutningerne. "Engagement" og dialog med virksomhederne kan være et led i denne research.

Valg af SRI-metoder

Uanset hvilken tilgang til ansvarlige investeringer eller SRI-strategi man vælger, indebærer det en prioritering. Når det gælder strategier, der baserer sig på sortering af investeringsobjekter, er prioritering i sig selv en del af strategien. Prioritering er imidlertid også en del af SRI-strategier, der baserer sig på aktivt ejerskab og forskellige former for "engagement".

De fleste institutionelle investorer har mange virksomheder i deres portefølje – måske flere tusinde virksomheder. Det er klart, at man ikke kan udøve aktivt ejerskab og "engagement" over for alle virksomheder, man investerer i.

Her er pointen dels, at man inddrager samfundsansvar og ESG-hensyn som integreret del af investeringspolitikken i øvrigt og dels, at man prioriterer, hvor man skal sætte ind.

Helt i tråd med idéen om strategisk og forretningsdrevet samfundsansvar³ handler det om, at hver enkelt investor målretter indsatsen mod de virksomheder, der har størst betydning set i lyset af hver enkelt investors strategi for samfundsansvar, og hvor der er størst risiko for særligt alvorlige krænkelse af menneskerettigheder (jf. anbefalingerne fra FNs særlige repræsentant for menneskerettigheder og erhvervsliv, John Ruggie). Både sammensætningen af metoder i SRI-strategien og prioriteringen af, hvilke virksomheder man vil udøve aktivt ejerskab overfor, afhænger af de kompetencer og ressourcer, man er i besiddelse af, eller har adgang til gennem f.eks. eksterne leverandører af SRI-serviceydelser.

3 Jf. Regeringens Handlingsplan for virksomheders samfundsansvar. (maj 2008).

4. PRI i praksis

Når det drejer sig om, hvordan man kan gribe udfordringen med at håndhæve de seks principper an i praksis, peger PRI på en række mere generelle tiltag for hvert enkelt princip. Man skal dog være opmærksom på, at disse tiltag, der foreslås nedenfor under hvert princip, ikke er en formel del af PRI. Derfor forpligter de ikke underskriverne på nogen måde. Det er altså under alle omstændigheder op til underskriverne selv at afgøre, hvorledes de vil omsætte de enkelte principper til konkrete tiltag.

I det følgende gennemgås og kommenteres de enkelte principper ét for ét. Desuden illustreres det med konkrete og kortfattede eksempler, hvorledes danske investorer oplever PRI-udfordringen og håndterer principperne i praksis. Det er håbet, at disse eksempler kan tjene til inspiration for andre investorer¹.

For konkrete eksempler på, hvordan PRI-medlemmer har omsat principperne i praksis kan der desuden henvises til PRI's egne publikationer som f.eks. PRI's, "Report on Progress 2009" samt PRI-medlemmernes offentliggjorte besvarelser af PRI's årlige spørgeskema (se www.unpri.org). Herudover udgør PRI's årlige spørgeskema og den tilhørende brugermanual i sig selv en væsentlig kilde til forståelsen af, hvorledes de enkelte principper kan omsættes i praksis².

1. Princip - integration af samfundsansvar

» Vi vil integrere ESG-faktorer i investeringsanalyser og beslutningsprocesser

Dette princip fortæller i korthed, at ESG-hensyn skal indgå i investeringsbeslutningerne, uden nærmere at specificere, hvilke konkrete hensyn, det drejer sig om, eller hvordan de skal indgå. PRI peger på forskellige mulige tiltag, som f.eks. at investorerne:

- Forholder sig til ESG-spørgsmål, når de redegør for deres investeringspolitik.
- Støtter udviklingen af ESG-relaterede værktøjer, målemetoder og analyser.
- Vurderer kompetencerne hos både eksterne og interne investerings- og porteføljemanagers til at integrere ESG-faktorer i deres analyser.
- Beder eksterne konsulenter (såsom finansanalytikere, konsulenter, mæglere og ratingfirmaer) om at integrere ESG-faktorer i deres analyser.
- Opmuntrer forskere og andre til at forske i emnet.
- Opfordrer til og støtter ESG-uddannelse for investeringseksperter og professionelle.

¹ Eksemplerne baserer sig både på offentligt tilgængelige kilder og på input fra arbejdsgruppens medlemmer. Der ligger ingen kontrol eller vurdering af de beskrevne politikker og tiltag fra regeringens side i udvælgelsen af eksemplerne her. De enkelte eksempler er dog visse steder lettere redigeret, men den foreliggende fremstilling er godkendt af arbejdsgruppen / de nævnte kilder.

² Både spørgeskema og brugermanual er tilgængelige via PRI. Eftersom adgangen til selve besvarelserne af spørgeskemaet indtil videre er forbeholdt medlemmerne, kræver det dog fortsat medlemskab at få det fulde udbytte af spørgeskemaet som kilde til information.

Som det fremgår ovenfor, handler Princip 1 om investorernes mere generelle strategier og politikker for samfundsansvar og integrationen af ESG-hensyn i investeringsstrategier og finansielle analyser. Som et første skridt vil opfyldelsen af Princip 1 typisk være et spørgsmål om at formulere en politik på området, der forklarer nærmere, hvilke hensyn man prioriterer – samt især hvordan man gør samfundshensyn til en del af virksomhedens beslutningsprocesser.

Princip 1 udpeger ikke bestemte metoder til, hvordan ESG-hensyn skal eller bør integreres i beslutningsprocesser og investeringsanalyser. Udfordringen er i første omgang blot at beskrive rammerne for, hvordan ESG-hensyn integreres i investeringsbeslutningerne.

Flere danske institutionelle investorer har allerede formuleret en politik for ansvarlige investeringer og beskrevet, hvordan de helt overordnet griber udfordringen an – dvs. hvordan man **organiserer** indsatsen samt hvilke interne **procedurer og fremgangsmåder**, man betjener sig af.

Eksemplerne nedenfor giver et indtryk af, hvordan man har indrettet sig på at inddrage samfundshensyn i investeringerne hos meget forskellige danske investorer.

DANSKE INVESTORER OM PRINCIP 1

ATP og Princip 1³

ATP har opbygget en intern styringsmodel, der skal sikre, at samfundsansvar integreres i investeringsanalyser og investeringsbeslutninger i overensstemmelse med ATP's overordnede retningslinjer for social ansvarlighed. Modellen sikrer inddragelse af ATP's bestyrelse, en særlig Komité for social ansvarlighed i investeringer, et SRI Team bestående af to fuldtidsansatte personer i ATP's investeringsafdeling samt interne og eksterne porteføljemanagere (PM). ATP beskriver styringsmodellen således:

ATP's styringsmodel

3 Kilde: ATP Koncernen. Social ansvarlighed i forbindelse med investeringer 2009.

Bestyrelsen

Fastlæggelse af politik.

Komitéen for social ansvarlighed i investeringer

Ledes af CEO. Deltagelse af CIO, vice CIO, to investeringschefer, relevante porteføljemanagere og SRI Team. Komitéen er ansvarlig for overordnet koordination af social ansvarlighed i investeringer samt ansvarlig for, at retningslinierne overholdes.

SRI Team. To fuldtidsansatte (del af investeringsafdeling)

Dagligt ansvarlig for overvågning af brud på retningslinier i tæt samarbejde med porteføljemanagere fra ATP koncernen. Leverer undersøgelse / fact finding i forbindelse med due dillingence, overvågning af investeringsporteføljen og målrettede dialoger med virksomheder. Videnscenter for integration af social ansvarlighed på tværs af aktivklasser.

Interne og eksterne porteføljemanagere

Dagligt ansvarlig for risikovurderinger og integration af retningslinjerne i forbindelse med due dillingence, løbende forvaltning af porteføljen og målrettede dialoger med selskaber.

Selve fremgangsmåden til at håndhæve ATP's retningslinjer for social ansvarlighed i porteføljen - kaldet "engagement-processen" - består af tre faser: screening, fact-finding og målrettet dialog. Resultatet kan enten være, at:

- En sag afvises, fordi ATP ud fra de tilvejebragte facts konkluderer, at der ikke er brud på retningslinjerne.
- En anklage kan bekræftes – men sagen afsluttes, fordi selskabet tager tilstrækkelige til at løse problemet og forhindre gentagelse. Enten på selskabets egen foranledning eller som følge af ATP's målrettede dialog med selskabet eller at;
- ATP ekskluderer et selskab, fordi anklagen bekræftes, og selskabet ikke vil løse problemet eller afviser dialog.

Som et eksempel på integration af samfundshensyn i investeringsbeslutningerne fremhæver ATP, at deres eventuelle beslutninger om investeringer i skovbrug nu er gjort betinget af, at disse er FSC-certificerede (eller tilsvarende). Kravet er fast integreret i investeringsbeslutningerne i kraft af, at ATP's forvaltere er kontraktligt forpligtet til at overholde dette krav - samt ved at overholdelsen overvåges af uafhængige tredjeparter.

Nykredit og Princip 1⁴

Nykredits idegrundlag hedder Finansiell Bæredygtighed. Nykredit tror på, at bæredygtighed kan være en katalysator for højere afkast og lavere risiko. Derfor har Nykredit etableret en politik for bæredygtige investeringer med det formål, at Nykredit indarbejder hensyn til god selskabsledelse, social ansvarlighed og miljø i hele investeringsprocessen. Politikken omfatter både Nykredits tilbud om investeringsprodukter

4 Kilde: Nykredit (Afdelingsdirektør, Claus Bilde). Se også www.nykredit.dk.

til kunderne, samt Nykredits egne investeringer. Derudover har Nykredit valgt at forpligte sig yderligere ved at tilmelde sig UNPRI. Nykredit har valgt at integrere Princip 1 (PRI) i sin investeringspolitik på følgende måde:

- Nykredit overvåger investeringer løbende og to gange om året screenes Nykredits porteføljer, for at undersøge, om selskaberne lever op til vores politik, der bygger på FN's Global Compact's ti principper for forretningsmæssig inddragelse af miljø, menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder og anti-korruption samt på andre bredt anerkendte internationale konventioner og normer tiltrådt af EU eller den danske regering. Lever selskaberne ikke op til politikken, så vælger Nykredit at indlede en dialog med fokus på forbedring eller eksklusion, hvis selskabet ikke viser interesse eller vilje til at rette op på problemerne. Nykredits politik hviler principielt på den anskuelse, at dialog er at foretrække for at påvirke selskaber til bedre compliance med lovgivning og konventioner.
- Nykredit samarbejder med et screening agency i denne proces - GES Investment Services - der foretager screeningen af Nykredits porteføljer.
- Nykredit har etableret en komité for bæredygtige investeringer, hvor medlemmerne består af en gruppe af vores direktører. Komiteen understøttes af et SRI sekretariat. Komiteen tager stilling til eksklusion af konkrete selskaber fra Nykredits investeringsunivers, eller beslutter at udøve aktivt ejerskab og gå i dialog med en virksomhed. I forbindelse med dialog med selskaberne samarbejder Nykredit ligeledes med GES Investment Services, der står for dialogen på Nykredits - og typisk en hel gruppe af andre investorers - vegne.

Nykredit tilbyder herudover sine kunder en særlig investeringsforening, hvor selskaber med mere end 5% af omsætningen stammende fra våben, alkohol og tobak, fravælges. Selskaber, som ikke overholder bredt anerkendte internationale konventioner (miljø, arbejdstagerrettigheder, menneskerettigheder, anti-korruption), fravælges også.

Nordea og Princip 1⁵

Nordea ser en forretningsmæssig fordel i at inddrage miljø- og sociale forhold, samt aktivt ejerskab i investeringsbeslutninger, og har valgt at integrere Princip 1 (PRI) i investeringspolitikken på følgende måde:

- Aktieporteføljen gennemgås løbende med det formål at identificere selskaber, der ikke lever op til FN Global Compact og internationale normer for CSR. Nordea anvender et screening agency i denne proces.
- Nordea udøver aktivt ejerskab ved at gå i dialog med selskaberne, hvis normerne overtrædes. I den sammenhæng har Nordea nedsat en komité, der drøfter screeningresultater. I forbindelse med dialog med selskaberne samarbejder Nordea med Hermes Equity Ownership Services Limited, der står

⁵ Kilde: Nordea (Tom Holfod, Chief Business Development Officer, Nordea Invest og Sasja Beslik, Director ESG Analysis).

- for dialogen på Nordeas - og typisk en hel gruppe andre investorers - vegne.
- Såfremt der ikke kan opnås en adfærdsændring i selskabet via dialog, sælger Nordea aktierne.

I 2009 udviklede Nordea en ny strategi til integration af centrale miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige hensyn (ESG-hensyn) som en del af den øvrige investeringsproces og beslutningsprocedure. I overensstemmelse med Princip 1 har vi udviklet en konkret proces for integration af ESG-hensyn hos vores største aktiver på tværs af porteføljer på vore lokale markeder. Porteføljemanagerne bliver først konsulteret om deres generelle kendskab til ESG-forhold, der er relevante for beholdningerne som helhed og indenfor industrisektorer. Efter gennemførelsen af den interne konsultation bliver virksomheder kontaktet med henblik på indsamling af information relateret til deres forretningsførelse vedr. centrale ESG-forhold. De 10 største beholdninger i hvert land bliver kontaktet direkte og ESG-problemstillinger med særlig relevans for deres forretning bliver taget op. Baseret på den indsamlede information - og til brug for Nordeas porteføljemanagere - udarbejder Nordea Invests "Responsible Investment and Governance Team" såkaldte "ESG Scorecards". Disse ESG Scorecards indikerer niveauet for risici og muligheder for hvert enkelt virksomhed vurderet på grundlag af ESG-forhold, og væsentlig ESG-information bliver derved integreret i beslutningsprocessen.

ESG Scorecards bliver løbende opdateret baseret på den tilgængelige information og konstaterede fremskridt. Porteføljemanagerne får gennem denne proces også mulighed for at lære mere om de "ESG trends", der er relevante for de virksomheder, de dækker.

I praksis prioriterer Nordea at engagere/gå i dialog med selskaber, som er involverede i verificerede overtrædelser af internationale normer for miljø, menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder og anti-korruption. Nordea har for øjeblikket dialog med 16 selskaber, der har overtrådt internationale normer. Vi prioriterer proaktiv dialog med vore største beholdninger. I 2010 har vi således haft møder med repræsentanter for omkring 40 nordiske og globale selskaber. I praksis går vi ind i en direkte dialog med selskaberne, og dette håndteres af vore interne eksperter samt gennem vort samarbejde med Hermes Equity Ownership samt andre interessenter.

Engagementer/dialoger med positive resultater

I de seneste år har adskillige selskaber været kritiserede for deres involvering i udnyttelsen af naturressourcerne i Vestsahara. De selskaber, Nordea har indledt engagement/dialog med i disse områder, har beskæftiget sig med udnyttelsen af forekomster af fosfat. Vi har imidlertid også været i dialog med selskaber inden for shipping, fiskeri samt olie og gas.

Nordeas engagement/dialog med det australske selskab Wesfarmers blev succesfuldt afsluttet i 2009. Som følge af vort engagement offentliggjorde Wesfarmers at de havde besluttet, som følge af pres fra aktionærerne, at investere i en ny produktionsfacilitet, der skulle afhjælpe menneskerettighedsproblemet med udnyttelse af fosfat i Vestsahara. Denne nye facilitet ville gøre det muligt for Wesfarmers at få adgang til fosfat fra andre producenter end Vestsahara efter ca. et år.

Nordeas engagement i/dialog med The Mosaic Company blev afsluttet succesrigt i juni

2010. Mosaic offentliggjorde da, at man ikke længere ville købe fosfat fra Vestsahara og anerkender dermed de problemer med menneskerettighederne, der er forbundet med import af fosfat derfra.

DANSKE BANK og Princip 1⁶

(Herunder Danica Pension og Danske Invest Foreningerne).

Formålet med Danske Bank-koncernens SRI-politik (Socially Responsible Investments) er at sikre, at de penge, Danske Bank-koncernen forvalter for kunderne, ikke placeres i virksomheder, der overtræder internationale principper. Derfor har Danske Bank-koncernen valgt at screene investeringsporteføljerne efter en række internationalt anerkendte normer og retningslinjer for menneskerettigheder, våbenproduktion, arbejdstagerrettigheder, miljøbeskyttelse og antikorrupition. Langsigtet værdiskabelse i virksomheder forudsætter efter Danske Bank-koncernens opfattelse ordentlig optræden. Derfor strider SRI-politikken ikke mod målet om at forvalte kundernes investeringer, så de opnår de bedst mulige afkast.

Danske Banks SRI politik (baseret på normbaseret fravalg af bestemte investeringsobjekter) er generel og implementeres for hele investeringsuniverset. En bred international tilgang til ansvarlighed (baseret på FNs normer) har for Danske Bank været hensigtsmæssigt ud fra synspunktet om at have et koncept, der kan forklares på alle koncernens hjemmemarkeder.

Indarbejdelsen af SRI-politikken i processerne

SRI-screeningen foretages af Ethix SRI Advisors, som er en uafhængig og specialiseret SRI-rådgiver. Ethix søger at afklare forhold, hvor selskaber sættes i forbindelse med overtrædelse af internationale normer. Som et led i screeningen søger Ethix dialog med de pågældende selskaber og andre relevante interessenter.

Danske Bank-koncernens SRI Board modtager resultaterne af Ethix' analyse, og beslutter, hvorvidt værdipapirerne fra det pågældende selskab skal udelukkes fra investeringsuniverset. Alternativt at dialogen med selskabet skal fortsættes. Målsætningen med dialogen er dels at sikre et fyldestgørende og retvisende informationsgrundlag i beslutningsprocessen, dels at afklare om selskabet planlægger at ændre adfærd på området. Figuren nedenfor illustrerer processen:

6 Kilde: Danske Bank (Thomas H. Kjærgaard, Danske Capital).

Intern organisation

I den interne implementering er der fokus på at indarbejde SRI relaterede processer og beslutningstagninger bredt i organisationen.

Derfor er der en dedikeret SRI-ansvarlig, som benytter sig af en arbejdsgruppe, hvor repræsentanter fra koncernens relevante enheder indgår.

Arbejdsgruppen mødes minimum én gang i kvartalet, og har som primær funktion at udarbejde indstillinger til SRI Boardet.

Unipension og Princip 1⁷

Unipensions største udfordring i forhold til opfyldelsen af Princip 1 (PRI) var at acceptere, at PRI trods deisen om, at principperne kan fortolkes individuelt, alligevel har en meget konkret forventning om, hvordan principperne anvendes i praksis. PRI's holdning tydeliggøres af spørgsmålene i spørgeskemaet og måden, hvorpå de bliver pointsat. Særligt fortolkningen af Princip 1 har voldt os kvaler. Man får nemlig ingen point, hvis man integrerer ESG i sine investeringsprocesser ved at ekskludere selskaber med uetisk opførsel. Uanset de investeringsteoretiske bevæggrunde herfor, mener Unipension, at norm-baseret screening og eksklusion af selskaber er en acceptabel måde at integrere ESG i sine investeringsprocesser. Derfor er vi villige til at tage diskussionen med PRI herom, især når det lader til, at norm-baseret screening og eksklusion er den mest almindelige måde i de nordiske lande, hvorpå Princip 1 håndteres⁷.

Unipensions retningslinjer for ansvarlige investeringer og en beskrivelse af arbejdsprocesser kan læses på vores hjemmeside: www.unipension.dk.

2. Princip - aktivt ejerskab

» Vi vil udøve aktivt ejerskab og indarbejde ESG-faktorer i vores ejerskabspolitikker og praksis

Princip 2 om aktivt ejerskab er selve "kernen" i principperne for ansvarlige investeringer og for PRI-samarbejdet. Det aktive ejerskab betyder kort fortalt, at investorerne skal tage ansvar for deres investeringer ved at stille krav om samfundshensyn (ESG) til de virksomheder, de investerer i. Pointen er, at efterlevelse af dette princip rummer større chancer for at bidrage til bæredygtighed og forbedre kritisable forhold, end hvis investeringer afvikles.

Princippet om aktivt ejerskab indikerer som nævnt, at PRI lægger en vis vægt på metoder, der indebærer "engagement" i et eller andet omfang, frem for metoder der f.eks. alene baserer sig på negativ screening med a priori fravalg af bestemte virksomheder.

⁷ Kilde: Unipension (Zaiga Strautmane, Head of ESG). Eksemplet bør læses i sammenhæng med eksemplet fra Unipension under Princip 6.

Aktivt ejerskab kan dog udøves på forskellig vis og med forskellige niveauer af "engagement", samarbejde og dialog med virksomhederne. PRI peger på, at investorerne eksempelvis kan:

- Udvikle og offentliggøre en politik for aktivt ejerskab i overensstemmelse med principperne.
- Udøve stemmeretten som aktionærer og overvåge, at aktionærkrav bliver efterlevet (især hvis denne opgave outsources til stedfortrædere).
- Udvikle beredskab og kapacitet til aktivt ejerskab (enten direkte eller via outsourcing).
- Deltage i udviklingen af offentlig politik, regulering og standarder (f.eks. for udøvelsen af aktionærrettigheder).
- Afgive resolutioner som aktionær i overensstemmelse med langsigtede ESG-hensyn.
- Engagere sig aktivt med virksomheder omkring ESG-spørgsmål.
- Deltage i initiativer om aktivt "engagement" og ejerskab.
- Bede investeringsrådgivere og porteføljemanagere om at indgå i og rapportere om ESG-relateret "engagement".

Bortset fra, at virksomheder kan ændre adfærd og tage mere hensyn til samfundsmæssige interesser af egen drift, er der groft sagt to overordnede "mekanismer" hvor igennem aktivt ejerskab / "engagement" kan omsættes til resultater i form af mere samfundsansvar hos virksomhederne nemlig: 1) Ved at de tvinges til at ændre adfærd som følge af f.eks. aktionær-resolutioner og stemmeafgivelse på generalforsamlingen mv. og / eller 2) ved at investorerne overtaler virksomheden til at ændre adfærd gennem direkte dialog med ledelsen.

Hensyn til fortrolighed i dialogen og forhandlinger med virksomheder i sager om deres samfundsansvar kan gøre det svært at dokumentere nærmere med eksempler, hvordan investorerne kan påvirke og evt. ændre uheldig adfærd hos disse. For nogle af PRI-medlemmerne (de såkaldte professionelle servicepartnere) der ofte helt varetager investorernes dialog med virksomhederne, kan detaljer om udøvelsen af aktivt ejerskab desuden ses som en "forretningshemmelighed" og en del af deres kerneydelse⁸.

Danske investorer har været involveret i sager, hvor dialog / aktivt ejerskab med en vis sandsynlighed har spillet en vigtig rolle for at ændre uønsket adfærd hos konkrete virksomheder. Denne form for aktiv porteføljepleje varetages i nogle tilfælde af investoren selv, men da der ofte er tale om langvarige forhandlinger, der både kræver viden og ekspertise, varetages det aktive ejerskab ofte gennem de nævnte professionelle service partnere.

⁸ I denne rapport er der flere eksempler på anvendelse af service partners. Et par af de her nævnte, som er anvendt af danske investorer, repræsenterer dog kun et lille udsnit af mange udbydere af serviceydelser i forbindelse med investeringer.

DANSKE INVESTORER OM PRINCIP 2

Nykredit og Princip 2⁹

Nykredit Invest: Exxon Mobile – aktivt ejerskab via GES Investment Services

Nykredit har sammen med GES Investment Services (Nykredits eksterne rådgiver) og en række andre institutionelle investorer været i dialog med en række af de virksomheder, der investeres i. En af dem er olieselskabet Exxon Mobile, som bl.a. Nykredit Invest International, afd. USA og Nykredit Invest, afd. Globale aktier investerer i.

Bestikkelsessag i afrikansk diktaturstat

I 2004 satte en amerikansk senatskommission energiselskabet Exxon Mobile i forbindelse med en omfattende bestikkelse i den lille, olierige afrikanske diktaturstat Equatorial Guinea. Kommissionen fandt bl.a. ud af, at olieindtægter til en værdi af mellem to og tre milliarder danske kroner var placeret på en hemmelig bankkonto, at Exxon Mobile ejede 85 pct. af et oliedistributionsselskab, hvor de øvrige aktier var ejet af et selskab kontrolleret af præsidenten. Exxon Mobile lejede ejendomme i stor stil gennem selskaber kontrolleret af præsidentens kone. Dertil afviste olie giganten at redegøre for omkring 500 kontroversielle betalinger til embedsmænd og deres pårørende i regimet.

Dialog med Exxon Mobile

Sagen fik GES Investment Services, institutionelle investorer og NGO'ere fra hele verden til at bombardere Exxon Mobile med spørgsmål. Disse drejede sig både om de konkrete omstændigheder og selskabets mere generelle politik og managementsystemer til bekæmpelse af illegale forretningsmetoder som bestikkelse. Siden har GES Investment Services løbende haft fokus på sagen og indgået i dialog med virksomheden for at udbedre de kritisable forhold.

Positivt resultat

Resultatet kan man læse om i GES' halvårsrapport: Exxon Mobile har nu ændret den forretningsmæssige kurs så overbevisende, at de ikke længere kan sættes i forbindelse med alvorlige krænkelser af internationale konventioner og normer vedrørende miljø, menneskerettigheder og forretningsetik. Yderligere er Exxon Mobile blevet stadig mere aktiv i forhold til bekæmpelse af bestikkelse i branchen, bl.a. har virksomheden medvirket meget konstruktivt til at øge gennemsigtigheden omkring økonomiske transaktioner mellem olieselskaber og regimet i Equatorial Guinea. Endelig har Exxon Mobile skærpet selskabets egne politikker og systemer til bekæmpelse af bestikkelse og korruption, bl.a. med årlige kurser for medarbejdere i lande, som er specielt udsatte for disse ulovlige forretningsmetoder. Exxon Mobile's ændrede adfærd betyder, at Nykredit Invest fortsat vil investere i virksomheden. Naturligvis vil screening af Exxon for andre overtrædelser fortsætte, ligesom det sker med Nykredits øvrige portefølje.

9 Kilde: Nyt fra Nykredit Invest, 2. kvartal 2009.

PBU og Princip 2¹⁰

Børnearbejde i bomuldsproduktionen i Uzbekistan

I december 2007 skrev PBU, Pædagogernes Pensionskasse til den svenske beklædningskoncern Hennes & Mauritz (H&M) for at henlede deres opmærksomhed på rapporter om store problemer med skadeligt børnearbejde i produktionen af bomuld i Uzbekistan. En BBC-reportage optaget med skjult kamera dokumenterede, at børn ned til 11 år hvert år i en periode på 2 måneder, oktober-november, er beskæftiget med at plukke bomulden ved håndkraft. Skolerne har hver en produktionskvote, som er tildelt fra centralt hold, og i høstsæsonen lukkes skolerne og børnene udkommanderes til arbejde i bomuldsmarkerne.

Problemet understreges af, at det er det undertrykkende politiske styre i Uzbekistan, som fastholder denne praksis. Børnene arbejder 10 timer pr. dag i ugens syv dage og uden den fornødne beskyttelse af åndedræt, hænder og ben og i et sundhedsskadeligt miljø i marker sprøjtet med sundhedsskadelige kemikalier. Antallet af børnearbejdere i høstsæsonen skønnes til at være 2 millioner.

Reaktioner fra producenter og investorer

Kritikken fra omverdenen blev rettet imod de store tekstil- og beklædningsproducenter som H&M, GAP samt store detailhandelskæder inkl. Wal-Mart, hvis leverandører producerede tekstiler og tøj med bomuld fra Uzbekistan. Som svar på PBU's henvendelse til H&M, skrev H&M i december 2007, at de havde besluttet at:

- Indlede en kortlægning af anvendelsen af børnearbejde i bomuldsproduktionen.
- Kræve, at den bomuld, der anvendes i H&M's produkter, ikke er plukket af børn.

Uzbekistan er verdens 3. største eksportør af bomuld efter USA og Australien, og det er derfor vanskeligt at boykotte import af bomuld eller at boykotte leverandører, der anvender bomuld fra Uzbekistan. Flere store internationale producenter inkl. H&M har dog valgt at opfordre deres leverandører til ikke at anvende bomuld fra Uzbekistan, men uden at det indtil videre har løst problemet med omfattende misbrug af børns arbejdskraft.

Bekæmpelsen af børnearbejde

Eksemplet fra Uzbekistan illustrerer et komplekst problem, hvor den enkelte virksomhed ikke kan løse problemet på egen hånd. Derfor blev der i 2008 dannet en hidtil uset bred koalition af regeringsinteresser, virksomheder fra tekstil- og beklædningsindustrien, FN's arbejdsorganisation (ILO), NGO'er og institutionelle investorer – herunder PBU's rådgiver vedrørende etisk ansvarlige investeringer F&C Investments - for at lægge maksimalt pres på Uzbekistans regering for at stoppe børnearbejdet.

F&C Investments rolle i koalitionen har været at samle opbakning fra ligesindede investorer og at overbevise store globale selskaber som Walt Disney, GAP, Wal-Mart, Car-

¹⁰ Kilde: PBU – Pædagogernes Pensionskasse (Rasmus Juhl Pedersen, kommunikationskonsulent, Ansvarlige investeringer).

refour, Tesco m.fl. om at tage problemet alvorligt. F&C Investments bestræber sig på at få selskaberne til at implementere sporbarhed. Målet er, at virksomhederne lægger pres på handelsselskaberne, så de undlader indkøb i Uzbekistan, så længe problemet med skadeligt børnearbejde består.

Uzbekistans regering har imødekommet krav om at introducere lovgivning, der forbyder skadeligt børnearbejde i tråd med FN's Global Compact, men problemet er fortsat ikke løst. Senest har koalitionen på et møde i Bruxelles i marts 2010 forsøgt at få problemet på europæiske investorers og kapitalforvalteres dagsorden.

Med tilslutningen til FN's Global Compact er PBU forpligtet til at arbejde for en effektiv afskaffelse af skadeligt børnearbejde på en måde, som giver børnene bedre vilkår i kraft af forbedret skolegang og en form for økonomisk kompensation for den tabte indtægt. ILO vurderer, at der er 218 millioner børnearbejdere i verden, hvoraf 70 pct. er beskæftiget i landbrugssektoren i udviklingslande og de såkaldte emerging markets.

Unipension og Princip 2¹¹

Unipensions retningslinjer og arbejdsprocesser vedrørende aktivt ejerskab kan læses på vores hjemmeside: www.unipension.dk.

Dialog vedrørende god selskabsledelse

Unipension har aktier i tøjfirmaet IC Company. Dagsordenen for generalforsamlingen i IC Company den 21. oktober 2009 indeholdt et forslag om ændring af en vedtægtsbestemmelse, der skulle give bestyrelsen bemyndigelse til at udvide aktiekapitalen med indtil nominelt 20 mio. kr. Vedtægtsbestemmelsen angav, at tegningskursen i forbindelse med kapitaludvidelsen skulle bestemmes af bestyrelsen. For at sikre Unipensions¹² stilling som aktionær og efterlevelse af de gældende regler i dansk lovgivning, rettede Unipension henvendelse til IC Companys. Efter en diskussion med selskabet lykkedes det Unipension inden generalforsamlingen at få ændret forslaget til vedtægtsbestemmelsen. Det fremsatte forslag indeholdt efter dialogen en passus om, at tegningskursen skulle svare til markedskursen, såfremt kapitaludvidelsen ved tegning af nye aktier skete uden fortegningsret for de eksisterende aktionærer.

Via Unipensions dialog med selskabet lykkedes det således at ændre ordlyden af en ændring til en vedtægtsbestemmelse til fordel for aktionærene inden generalforsamlingen.

Afgivelse af stemmer

Hos Unipension afgiver vi stemmer på samtlige vores aktier, både danske som udenlandske. Beslutninger om, hvordan der skal stemmes på danske aktier, foretages internt, da vi har det nødvendige kendskab til markedet, praksis og lovgivningen. Derudover har vi et tæt forhold til selskaberne. Ved afstemninger på udenlandske aktier benytter vi os af Hermes Equity Ownership Service Limited, som afgiver stemmer på vores vegne i over-

¹¹ Unipension (Head of ESG, Zaiga Strautmane).

¹² (herunder Arkitekternes Pensionskasse, MP Pension – Pensionskasse for Magistre og Psykologer samt Pensionskassen for Jordbrugsakademikere og Dyr læger)

ensstemmelse med vores retningslinjer. Grunden hertil er, at vi ikke har det nødvendige kendskab til de udenlandske markeders praksis, lovgivning, m.v.

Transparens er vigtig for vores arbejde med ansvarlige investeringer. Derfor kan man på vores hjemmeside www.unipension.dk finde Unipension Proxy Voting Results - en dagligt opdateret oversigt over, hvordan vi stemmer på vores aktier globalt.

Sydneyinvest og Princip 2¹³

Sydneyinvest har for at sikre, at ESG-forhold indgår i beslutningsprocessen vedrørende investeringerne, etableret et samarbejde med GES Investment Services, som foretager en screening af de selskaber, som der investeres i. Investeringer i selskaber fra emerging markets udgør en stor andel af de samlede investeringer i Sydneyinvest. I lyset heraf og at emerging markets potentielt rummer større ESG-risici, varetages et udvidet beredskab over for selskaber fra emerging markets. Det består i, at GES Investment Services screener for investeringer i våben samt foretager en rating af virksomhedernes eksponering over for ESG-forhold og en rating af deres beredskab til at håndtere problemstillinger i relation hertil. GES Investment Services varetager "engagement" over for selskaber, hvor det vurderes, at virksomhedernes beredskab i relation til ESG-forhold ikke står mål med de potentielle risici, som der er identificeret.

Danske Bank og Princip 2¹⁴

(Herunder Danica Pension og Danske Invest Foreningerne).

Screening og dialog via ekstern partner

Hos Danske Bank udføres en række aktiviteter vedr. aktivt ejerskab af en ekstern service partner, Ethix SRI Advisors, som er en uafhængig og specialiseret SRI-rådgiver. Ethix udfører den indledende screening og factfinding, hvor selskaber sættes i forbindelse med overtrædelse af internationale normer. Sagerne er ofte komplekse, særegne og dynamiske af natur. Et forløb i forhold til et konkret selskab kan ofte kategoriseres på denne måde:

Rådgiveren bearbejder information fra en lang række kilder (f.eks. FN, andre mellemstatslige organisationer, nationale myndigheder, NGO'er og medier) om selskaber, der anklages for at være involveret i overtrædelse af internationale normer. Rådgiveren forsøger at få anklagerne bekræftet af officielle kilder for at fastslå, om selskabet er involveret i en overtrædelse, og om denne overtrædelse er vedvarende, alvorlig og systematisk. Gennem processen søger rådgiveren dialog med selskabet og andre relevante interessenter. Dialogen, der kan være såvel skriftlig som mundtlig, rummer en række elementer:

- Forespørgsel til det pågældende selskab om supplerende oplysninger.
- Anmodning til selskabet om at uddybe eventuelle uklarheder.
- Vurdering af hvorvidt selskabet planlægger at ændre adfærd på området.

¹³ Kilde: Sydneyinvest (Afdelingsdirektør, Niels Skovvart).

¹⁴ Kilde: Danske Bank (Thomas H. Kjærgaard, Danske Capital).

Efter den indledende dialog og screeningproces vil SRI Boardet hos Danske Bank vurdere om selskabet skal udelukkes fra investeringsuniverset, eller om der er grundlag for at fortsætte dialogen. Danske Bank vil da selv eller i samarbejde med andre investorer og kapitalforvaltere fortsætte dialogen. Dialogprocessen afsluttes ved, at selskabet underrettes om den konklusion, som dialogen har resulteret.

Hvis et selskab, der har været screenet ud af porteføljerne, ikke længere er i konflikt med normerne, inkluderes værdipapirer udstedt af selskabet igen i investeringsuniverset. Danske Bank-koncernen rapporterer løbende, hvilke selskaber der er screenet ud af porteføljerne. Man kan se listen over ekskluderede selskaber på Danske Invest, Danica Pension og Danske Banks hjemmeside.

3. Princip - krav om information fra virksomhederne

» Vi vil søge at få relevant information vedrørende ESG-faktorer hos de virksomheder, vi investerer i

At søge information om, og kræve transparens af de virksomheder, man investerer i, er en forudsætning for, at man overhovedet kan vurdere ESG-forhold og samfundsmæssige virkninger af investeringerne – herunder at foretage forskellige former for "screening" af sin portefølje. Information er ligeledes en forudsætning for udøvelsen af aktivt ejerskab, "engagement" og dialog med virksomhederne. PRI peger på, at investorerne f.eks. kan:

- Efterspørge standardiseret rapportering om ESG-forhold (f.eks. rapportering jf. Global Reporting Initiative).
- Anmode om at oplysninger om ESG-forhold integreres i den årlige finansielle rapportering.
- Anmode virksomhederne om at informere om, hvorvidt de anvender relevante normer, standarder, "codes of conduct" eller har tilsluttet sig internationale initiativer (som f.eks. FN's Global Compact).
- Støtte aktionærinitiativer og resolutioner, der fremmer offentlighed og transparens om ESG-forhold.

Krav om åbenhed og transparens om en række forhold kan for nogle investorer indgå som et mere eller mindre fast krav om "corporate governance" hos virksomhederne i deres portefølje. Både generelle krav om åbenhed og research vedr. specifikke ESG-forhold kan indgå som et led i en screening af potentielle investeringsobjekter. Ligesom for konkrete initiativer til aktivt ejerskab kan research både varetages af investoren selv og af eksterne specialister.

DANSKE INVESTORER OM PRINCIP 3

PFA og Princip 3¹⁵

Klimarapportering - Behovet for sammenlignelige data

ESG er de tre hovedparametre, som PFA og mange andre investorer fokuserer på i deres risikovurdering og due diligence processer for en given investering. Integrationen af miljø- og klimamæssig hensyntagen i virksomhedsstrategien har fået tiltagende betydning og fokus i de senere år, når det gælder investorers evaluering af virksomheders performance. Dette gælder også PFA. Tilgængelige og sammenlignelige klimadata er i den sammenhæng en fordel for både virksomheder og investorer. Det internationale investorinitiativ, Carbon Disclosure Project (CDP) har i den forbindelse fået stor betydning.

CDP er en uafhængig non-profit organisation med den største database af virksomhedernes klimadata og verdens største investorsamarbejde. CDP indsamler oplysninger om klimastrategier og CO2 udledninger blandt de største selskaber i hele verden. Data gøres sammenlignelige på brancheniveau og stilles til rådighed for investorerne. Således gør CDP det effektivt for virksomheder at indberette deres klimadata og strategier for at imødekomme de forretningsmæssige konsekvenser af klimaændringerne.

CDP repræsenterer i skrivende stund 534 institutionelle investorer og 64 trillioner US\$. De investorer der støtter CDP bidrager til at skabe større transparens mht. selskabernes CO2 udledninger. PFA har tilsluttet sig CDP som en vigtig del af indsatsen for at tilvejebringe ESG-information fra de virksomheder, PFA har investeret i, og som kan have betydning for PFA's investeringsbeslutninger.

BankInvest og Princip 3¹⁵

Indhentning af ESG information

Igennem en årrække har BankInvest, via vores Emerging Markets SRI afdelinger baseret i Luxembourg, haft dialoger med de investerede selskaber omkring ESG forhold. To gange om året får vi rapporter fra vores eksterne research provider på alle selskaberne med alt fra beskyldninger om brud på internationale konventioner til manglende offentligt tilgængelige oplysninger. Disse informationer er baggrunden for vores kontakt med selskaberne, der foretages af vores egne porteføljemanagers.

Det er ikke altid, at vores henvendelser direkte leder til mere åbenhed og transparens, men gennem de sidste 4 år kan vi se, at vores dialoger er præget af en større interesse fra emerging markets selskaberne om, hvad vi som investorer gerne vil have informationer om. Jo flere spørgsmål de får fra investorer om ESG forhold, jo mere er de nødt til at forholde sig til det.

¹⁵ Kilde: BankInvest (Katja Karas).

4. Princip - udbrede kendskabet til PRI

>> Vi vil fremme accept og implementering af principperne i investeringsbranchen

Som medlem af PRI forventes investorerne også at bidrage til udbredelsen af og tilslutningen til principperne for ansvarlige investeringer. Det gælder især indenfor den finansielle branche, men det er også en del af indsatsen at samarbejde med regeringer, myndigheder og internationale institutioner om at fremme ansvarlige investeringer. PRI nævner som mulige tiltag, at investorerne f.eks. kan:

- Inkludere princip-relevante krav i de såkaldte "Requests for Proposals" (RFP)¹⁶.
- Afstemme mandater til investering, overvågningsprocedurer, performance indikatorer og incitament-strukturer i overensstemmelse principperne (f.eks. således at investerings- og porteføljemanagement processer afspejler langsigtede hensyn, når det er hensigtsmæssigt).
- Kommunikere forventninger om integration af ESG til eksterne konsulenter og service partners.
- Revidere samarbejdet med disse, hvis de ikke lever op til forventningerne.
- Bakke op om udviklingen af værktøjer til at benchmarke integration af ESG-hensyn.
- Bakke op om reguleringstiltag, der understøtter implementeringen af principperne.

Flere danske institutionelle investorer tager aktivt del i debatten om ansvarlige investeringer, og danske medlemmer af PRI er med til at udbrede kendskabet til PRI ved at fortælle om deres strategier for ansvarlige investeringer og om baggrunden for deres medlemskab af PRI.

DANSKE INVESTORER OM PRINCIP 4

Nykredit og princip 4

Nykredit har fremmet accept og implementering af principperne ved at afholde seminarer for vores kunder, hvor vi har forklaret, hvordan vi arbejder med SRI, herunder betydningen af et godt og stærkt arbejde med dialog og aktivt ejerskab overfor virksomhederne, og hvilke resultater et sådant arbejde kan føre til.

¹⁶ "Request For Proposal" er en invitation til leverandører af et produkt eller en service til at byde på retten til at levere dette produkt eller service til den enkelte eller virksomheden, der har udstedt RFP. Med udgangspunkt i investeringsverdenen vil det her være muligt for investorerne (asset owners) at stille krav til porteføljeforvalterne (investment managers), om at de fx skal være medlem af PRI og / eller inddrage ESG faktorer i deres forvaltning for at komme i betragtning som leverandører.

Nordea og Princip 4¹⁷

Nordea samarbejder med andre investorer i en række fora. I alle relevante sammenhænge vil vi tale om vor politik for ansvarlige investeringer, og vi vil anbefale andre at tilslutte sig PRI. I vort samarbejde med eksterne investeringsrådgivere lægger vi vægt på, at de anvender investeringsprocesser, der tager højde for at adressere ansvarlighed i investeringer. Vi opfordrer også vore eksterne rådgivere til at tilslutte sig PRI.

Sydneyinvest og Princip 4¹⁸

Sydneyinvest afholder hvert år et seminar for de pengeinstitutter, som rådgiver om og udbyder de obligations- og aktieafdelinger, som indgår i investeringsforeningens produktpalette. For at fremme accept og implementeringen af PRI i den finansielle sektor orienterer Sydneyinvest på seminaret om de opnåede resultater inden for ansvarlige investeringer samt målsætninger og planer for det næste år.

Unipension og Princip 4¹⁹

Vi fremmer implementering af principperne i investeringsindustrien på følgende måder:

- Vi kræver, at vores eksterne managere enten har tilsluttet sig PRI og/eller UN Global Compact, eller har lignende retningslinjer.
- De skal opdatere os løbende omkring deres implementering af principperne.
- Vi deltager gerne som talere til forskellige seminarer og konferencer.
- Vi understøtter undersøgelser, afhandlinger, m.v. om emnet.
- Vi køber data fra leverandører af ESG produkter.

ATP og Princip 4²⁰

ATP har over for PRI's sekretariat identificeret potentielle danske investorer, der kunne have interesse i at tilslutte sig initiativet. I forlængelse heraf har ATP sammen med repræsentanter fra PRI's sekretariat deltaget som oplægsholder på danske investorkonferencer, hvor ATP's erfaringer og resultater er blevet beskrevet.

ATP har i 2009 bidraget med at udbrede principperne til andre aktivklasser end børsnoterede aktier. Således medvirker ATP i en arbejdsgruppe om social ansvarlighed i forbindelse med noterede aktier.

I 2009 indgik ATP i en nyetableret arbejdsgruppe under PRI, der har til formål at sikre, at Private Equity fonde forholder sig til social ansvarlighed og rapporterer til deres investorer på de områder, hvor dette måtte være relevant. Det indledende arbejde har

17 Kilde: Nordea (Tom Holflod, Chief Business Development Officer (Nordea Invest) og Sasja Beslik, Director ESG Analysis).

18 Kilde: Sydneyinvest (Afdelingsdirektør, Niels Skovvart).

19 Kilde: Unipension (Head of ESG, Zaiga Strautmane).

20 Kilde: ATP Koncernen. Social ansvarlighed i forbindelse med investeringer 2009

fokuseret på at give råd om, hvorledes fonde bør inkludere social ansvarlighed i deres investeringsbeslutninger. ATP lægger vægt på, at arbejdet fremadrettet fokuserer på fondenes rapportering omkring centrale indikatorer vedrørende social ansvarlighed i relation til fondenes konkrete investeringer. Herunder hvorledes fondene bidrager til at sætte fokus på disse forhold sammen med de virksomheder, de investerer i.

Det er en hovedpointe for ATP, at arbejdet forholder sig til de indikatorer, der er relevante i forbindelse med de konkrete investeringer, og ikke leder til en kultur af omfattende og overfladiske rapporter om social ansvarlighed.

5. Princip – samarbejde med andre

>> Vi vil samarbejde for at effektivisere vores implementering af principperne

Samarbejde om at føre principperne ud i livet er netop pointen med PRI som institution. PRI danner gennem de forskellige work streams en institutionel ramme for dette samarbejde. Aktiv deltagelse i og anvendelse af de værktøjer, som PRI stiller til rådighed, er derfor centralt. PRI's "Engagement Clearinghouse" er måske det tydeligste eksempel på et samarbejde, der kan effektivisere de enkelte investorers indsats. PRI opfordrer således medlemmerne til at:

- Bakke op om og deltage i initiativerne til at dele information, værktøjer og ressourcer – og udnytte rapporteringen til PRI som kilde til læring.
- Imødegå aktuelle og nye ESG-problemstillinger kollektivt.
- Være med til støtte og udvikle relevante kollektive initiativer til samarbejde.

Udover at benytte sig af PRI-medlemskabets muligheder for at samarbejde om aktivt ejerskab - og derved pulje sin forhandlingskraft og evne – er samarbejde om aktivt ejerskab generelt effektivt og i overensstemmelse med Princip 5. Nogle investorer arbejder da også sammen med andre investorer uden, at det nødvendigvis sker gennem PRI. De kan f.eks. være kunder hos den samme professionelle service partner, og forsøge at stille enslydende krav om samfundsansvar herigennem, eller de kan koordinere indsatsen om f.eks. udstedelsen af resolutioner²¹ med ligesindede aktionærer, når dette er relevant.

Udover individuelle indtryk fra danske investorer er der i det følgende anført et par eksempler på kollektive initiativer til samarbejde blandt danske og nordiske investorer. Et initiativ fra det britiske PRI-medlem, Aviva Investors (asset manager) er med her som et eksempel på, at PRI's clearinghouse er blevet anvendt til at fremme virksomheders rapportering til Global Compact – den såkaldte "Communication on Progress" (COP).

²¹ Resolutioner kan være beslutninger vedtaget af aktionærerne på f.eks. en generalforsamling, og som pålægger virksomhedsledelsen, at foretage noget bestemt.

DANSKE INVESTORER OM PRINCIP 5

PRI Nordisk Netværk

I foråret 2010 rettede en gruppe af nordiske investorer henvendelse til PRI sekretariatet om muligheden for at oprette et netværk for de nordiske medlemmer af PRI. Formålet skulle være at give medlemmerne mulighed for at mødes og diskutere problemstillinger, der er specifikke for den nordiske region, og som eksempelvis kunne udmønte sig i "engagements" mellem investorerne. Tilsvarende findes der allerede PRI netværk i Australien, Brasilien, Sydkorea og Sydafrika.

Det første møde blev afholdt hos ATP i Hillerød i maj 2010 med deltagelse af over 60 nordiske PRI medlemmer.

DANSIF – et eksempel på samarbejde mellem danske investorer²²

En række danske investorer gik i 2009 sammen om at stifte DANSIF (Danish Social Investment Forum), som er et initiativ for investorer, kapitalforvaltere og professionelle investeringsrådgivere med det formål at dele viden mellem foreningens medlemmer, og nuancere debatten om socialt ansvarlige investeringer i offentligheden. Foruden foreningens modstykker i lande som England, Sverige, Norge, Tyskland og Schweiz findes også en europæisk SIF, EUROSIF, der varetager de europæiske investorers interesser på EU-niveau.

DANSIF har bl.a. sat fokus på olieselskaber og de risici, der er i forbindelse med udvindingen af olie. I maj 2010 afholdt DANSIF et seminar, hvor medlemmer mødte nogle af de involverede parter; repræsentanter for de lokale myndigheder, et involveret selskab samt en interesseorganisation, der forholder sig kritisk aktiviteterne.

Samarbejde i PRI's Clearinghouse ift. FN's Global Compact rapportering²³

Tre år i træk har den britiske porteføljemenager Aviva Investors ført an i en PRI Clearinghouse engagement målrettet en række børsnotede Global Compact-medlemmer. Sammen med en række andre PRI investorer har Aviva sendt brev til den øverste ledelse i virksomheden for enten at: (1) anerkende særligt gode rapporter eller omvendt, (2) anmode virksomheder, der har forsømt at aflevere deres årlige Communication on Progress (COP) rapport til Global Compact, om at gøre dette, og dermed genvinde fuld medlemsstatus.

I 2009 resulterede den anden årlige "PRI engagement" i, at 47,6 procent (50 ud af 105) af de virksomheder, der havde forsømt at rapportere, efterfølgende forelagde deres rapporter. I 2010 omfatter samarbejdet 130 virksomheder (44 der får ros for deres COP rapport og 86 der er sattet bagud med deres rapportering) og blev lanceret den 12. februar 2010.

²² Om Dansif se: www.dansif.dk.

²³ www.unpri.org. (oversat red.).

ATP og Princip 5²⁴**Clearinghouse-aktioner for miljøhensyn**

ATP var i 2009 ikke den eneste investor, der havde fokus på mineselskabet Freeport McMoRan Copper and Gold. Ved selskabets generalforsamling i juni 2009 stillede en gruppe af investorer, der har tilsluttet sig PRI, forslag om at pålægge selskabet at vælge et medlem til bestyrelsen med ekspertise i både miljø- og forretningsmæssige forhold. Da forslaget flugtede godt med den målrettede dialog ATP allerede havde med selskabet, valgte ATP at støtte forslaget. Forslaget blev ikke vedtaget, men samlede opbakning fra en betydelig minoritet af aktionærerne.

Udvinning af oliesand i Alberta-provinsen har været genstand for offentlig debat i mange lande i løbet af 2009. For at få mere viden om problemstillingen kontaktede ATP sammen med en stor gruppe af PRI medlemmer 19 olieselskaber, der er involveret i udvinning af oliesand i Canada. Henvendelsen opfordrede selskaberne til aktivt at forholde sig til de risici vedrørende social ansvarlighed, der er forbundet med udvinning af oliesand. Endvidere opfordrede investorerne olieselskaberne til øget åbenhed over for offentligheden. Dialogen pågår fortsat.

Nykredit og Princip 5²⁵

Hele Nykredits filosofi omkring dialog og aktivt ejerskab bygger på, at vi sammen er stærkere. Derfor udføres vores dialog og aktive ejerskab primært i samarbejde med andre investorer via vores samarbejdspartner GES Investment Services.

Herudover har Nykredit indgået i en række drøftelser med kunder og andre asset managere om Nykredits erfaringer med indførelse af en SRI-politik forud for deres etablering af lignende politikker.

Danske Bank og Princip 5²⁶

Danske Bank har i 2010 tilsluttet sig et initiativ i PRI Clearinghouse, hvor en række investorer henvender sig til udvalgte olieselskaber om at forholde sig til de risici, der er i forbindelse med udvinningen.

Danske Bank er desuden medstifter af Dansif (Danish Social Investment Forum), som er et initiativ for investorer, kapitalforvaltere og professionelle investeringsrådgivere med det formål at dele viden mellem foreningens medlemmer og nuancere debatten om socialt ansvarlige investeringer i offentligheden.

Danske Bank deltog i det ovennævnte Dansif-seminar og paneldebat i maj 2010 vedr. olieselskaber og risici forbundet med olieudvinning.

24 ATP Koncernen. Social ansvarlighed i forbindelse med investeringer 2009.

25 Kilde: Nykredit (Afdelingsdirektør, Claus Bilde).

26 Kilde: Danske Bank (Thomas H. Kjærgaard, Danske Capital).

BankInvest og Princip 5²⁷

Som en konsekvens af BankInvests arbejde med implementeringen af PRI og i særdeleshed vores fokus på Governance (som en del af ESG), deltog BankInvest som medunderskriver på et brev til Sydkoreas Justitsminister via PRIs Clearinghouse i December 2009.

Justitsministeriet ønskede at ændre loven, så det blev muligt for virksomheder at introducere "poison pills"²⁸, hvilket ikke er i investorernes interesse. Derfor underskrev 23 institutionelle investorer (med investeringer for mere end 2,5 billioner US\$) under på et brev stilet til Justitsministeren for at gøre opmærksom på de forringede vilkår for investorer, hvis ændringen blev vedtaget.

Siden da har det koreanske kabinet godkendt den foreslåede ændring og forslaget går videre til National Assembly, der stemmer på forslaget til september. Den samlede investorgruppe har derfor sendt yderligere et brev til Justitsministeren for endnu en gang at understrege vigtigheden af ikke at indføre poison pills.

Derudover har BankInvest videresendt brevene til to statsejede banker (hvor vi er investorer i deres udstedte obligationer) for derigennem at udtrykke vores bekymring.

Nordea og Princip 5²⁹

Samarbejde med andre investorer i Sverige og Norge

I september 2009 lancerede svenske og norske investorer the "Sustainable Value Creation Initiative" på deres respektive hjemmemarkeder. Gruppen af svenske investorer, der tilsluttede sig initiativet, står tilsammen for 3.800 milliarder svenske kroner i asset under management (AUM), mens den norske investorgruppes AUM udgør 2.500 milliarder norske kroner.

De 100 virksomheder på NASDAQ OMX Stockholm og de 74 virksomheder på Oslo Børs Benchmark Index (2008-2009) blev alle bedt om at deltage i en undersøgelse omkring deres governance og politik for Sustainable Value Creation (bæredygtig værdiskabelse, red.). Resultatet af undersøgelsen blev offentliggjort i januar 2010.

Virksomheder kan reducere risici og omkostninger og samtidig få nye forretningsmuligheder ved at inddrage miljømæssige og sociale aspekter i deres produktion og processer. Ved at inddrage disse aspekter bidrager virksomhederne til Sustainable Value Creation, hvilket vi som investorer ser som fundamentalt for det fremtidige finansielle afkast af vores klienters opsparing.

27 Kilde: Bankinvest (Katja Karas).

28 Betegnelsen "poison pills" hentyder typisk til vedtægtsbestemmelser, der er designet til at besværliggøre overtagelsesforsøg ved f.eks. at tilgodese visse (eksisterende) aktionærer på bekostning af andre. Den klassiske poison pill giver eksisterende aktionærer ret til at købe nye aktier til en favorabel kurs, hvis en opkøber køber en vis andel af virksomheden. Derved reduceres opkøberens indflydelse, og opkøb med henblik på at opnå bestemmende indflydelse forbydes. Se Debatoplæg om aktivt ejerskab. (Finansministeriet, maj 1999).

29 Kilde: Nordea (Tom Holflod, Chief Business Development Officer, Nordea Invest og Sasja Beslik, Director ESG Analysis).

Formålet med initiativet er at fremhæve betydningen af god ledelse for at fremme bæredygtighed. Det er andet år undersøgelsen foretages i Norge, men det er første gang, at svenske investorer deltager i initiativet.

Spørgeskemaundersøgelsen, som de samarbejdende investorer har gennemført om virksomhedernes politik for bæredygtig værdiskabelse, omfatter menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og korruption) fokuserede på følgende fire hovedområder:

1. Virksomhedernes styringspolitikker og forpligtelser.
2. Gennemførelse og overholdelse.
3. Kommunikation og rapportering, samt
4. Bestyrelsens ansvar (accountability).

Andre tiltag med henblik på at øge effektiviteten i implementeringen af PRI:

- I 2009 var Nordea vært for et seminar om ansvarlige investeringer "Næste generation af ESG spørgsmål", hvor vi inviterede vore kolleger i den finansielle sektor. Dagsordenen for seminaret var at diskutere udviklingen inden for produktion af olie på basis af oliesand og de komplekse miljømæssige og sociale risici, der er forbundet med dette for virksomheder og deres investorer.
- I 2009 påbegyndte Nordea et samarbejde med ugemagasinet Veckans Affärer. Gennem dette samarbejde ønsker vi at medvirke til, at ESG overvejelser bliver en fast bestanddel af investeringsmæssig analyse. Samarbejdet udvider Veckans Affärers aktieanalyser med en analyse af selskabernes tilgang til miljømæssige, sociale og governance-mæssige forhold.
- Nordea deltager aktivt i DANSIF, og er også medlem af de aktive SIF'er i de øvrige nordiske lande dvs. SWESIF (formandskab, medlemskab af bestyrelsen) og FINSIF (initiativtager og medlemskab af bestyrelsen).

Princip 5 – koordineret indsats med flere danske investorer³⁰

(De deltagende danske investorer omfattende bl.a.: Nykredit, Funktionærpension, Jyske Invest og LD (Lønmodtagernes Dyrtidsfond).

Forbedring G4S arbejdstagerrettigheder Aktivt ejerskab og brug af stedfortræder
G4S plc, er en verdensomspændende leverandør af internationale sikkerhedsløsninger, og blev igennem en årrække kritiseret for uacceptable arbejdstagerforhold og for på groveste vis at negligere arbejdstagerrettigheder.

G4S opererer i mere end 110 lande og har mere end 595.000 medarbejdere verden over. I december 2006 og januar 2007 blev to klagepunkter mod selskabet indgivet til den britiske regering af den internationale faglige organisation UNI. G4S var anklaget for systematiske krænkelse af OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder i tolv

³⁰ Kilde: GES Investment Services Danmark (Managing Director, Erik Alhøj).

lande, hovedsagelig i "emerging market"s. Mere specifikt drejede anklagerne sig om nægtelse af foreningsfriheden og ulovlig afskedigelse af arbejdstagere.

GES Investment Services gjorde en række danske institutionelle investorer opmærksomme på overtrædelserne af de internationale normer. Gennem deres medlemskab af GES Engagement Forum gik de herefter i fællesskab med en række investorer fra andre lande i gang med at påvirke G4S til at rette op på forholdene. Den eksterne rådgiver undersøgte forholdene nærmere specielt i fem lande, Indonesien, Israel, Malawi, Mozambique og USA gennem dialog med selskabet, den internationale fagbevægelse og juridiske eksperter. Der blev opstillet konkrete mål for hvilke forbedringer, det aktive ejerskab skulle føre frem til. På møder med repræsentanter for G4S blev selskabet præsenteret for konkrete forslag til mulige initiativer. Samtidig blev det oplyst, at manglende vilje til at rette op på forholdene kunne føre til stemmeafgivning og fremsættelse af fælles forslag på selskabets generalforsamling.

Fra 2008 og frem tog G4S endelig de afgørende skridt mod forbedring af arbejdstagerrettigheder i "emerging markets". Resultatet opstod på baggrund af den løbende kritiske og konstruktive dialog med rådgiveren på vegne af de institutionelle investorer.

Efter en række arbejdstagerkonflikter, underskrev G4S en aftale med UNI i 2008. I dag viser G4S' nye Corporate Responsibility Report, at gennemførelsen af processen allerede har ført til konkrete forbedringer. Både G4S og UNI anerkender betydningen af investorernes engagement i at opnå det fremskridt.

Det er de deltagende investorers indtryk, at samarbejdet flere investorer imellem har været med til at øge G4S' samarbejdsvilje, og at det har været både succesrigt og resourcebesparende for de enkelte investorer at gøre brug af en ekstern rådgiver, der taler på vegne af en række investorer.

6. Princip - åbenhed og rapportering

>> Vi vil hver især rapportere om vores aktiviteter og de fremskridt, vi gør i forhold til implementeringen af principperne

Et af de vigtigste elementer i PRI-samarbejdet er den vidensdeling, som medlemmer stiller til rådighed for hinanden f.eks. via besvarelsen af PRI's spørgeskema og den årlige rapportering om deres indsats. Rapportering og redegørelse for, hvordan samfundshensyn indgår i strategier og investeringspraksis bør i det hele taget offentliggøres og være tilgængelig for alle interesserede. PRI foreslår derfor, at investorerne:

- Offentliggør hvordan ESG-faktorer indgår i investeringspraksis.
- Offentliggør aktiviteter med aktivt ejerskab (f.eks. stemmeafgivning og mere direkte dialog og "engagement").
- Offentliggør hvad man kræver af eksterne service providers og investeringskonsulenter i relation til principperne.
- Rapporterer om fremskridt og opnåede resultater i relation til principperne ved at bruge en "comply or explain" tilgang (dvs. forklarer nærmere, hvis og når man afviger fra principperne).
- Forsøger at måle / vurdere princippernes effekt.
- Benytter rapporteringen til øge opmærksomheden om principperne hos en bred gruppe af stakeholders.

Med Princip 6 opfordres investorerne specifikt til at dele deres viden om og erfaringer med ansvarlige investeringer med andre investorer ved at svare på PRI's årlige spørgeskema. PRI's spørgeskema omfatter 88 (2010) forskellige spørgsmål om investorernes håndtering af hvert enkelt af de 6 principper. At besvare PRI's spørgeskema kan være en opgave, der kan tage tid og kræve en vis opmærksomhed. Skemaet kan besvares online, og fra 2010 er besvarelsen gjort lettere ved, at man kun bliver ledt gennem de dele af skemaet, der er relevante for ens egen organisation.

Det er indtil videre frivilligt at offentliggøre sin besvarelse af spørgeskemaet³¹. PRI holder besvarelsene fortrolige, således at der kun er adgang til dem for andre medlemmer af PRI. Det er relativt få medlemmer af PRI, der offentliggør deres besvarelse af spørgeskemaet og deres rapport til PRI. For besvarelsen af spørgeskemaet 2009 er det kun 72³² medlemmer, der har offentliggjort deres besvarelser på PRI's hjemmeside – og kun et af de danske medlemmer³³.

Åbenhed og deling af viden om ansvarlige investeringer kan dog også have bredere offentlig interesse, og det hører med til opfyldelsen af Princip 6, at man offentliggør sin politik og erfaringer i et eller andet omfang f.eks. i sin årsrapport.

I Danmark er det desuden allerede lovpligtigt at redegøre for sin politik for samfundsansvar i investeringer, hvis man har en sådan politik. Rapporteringen til PRI og besvarelsen af PRI's spørgeskema kan netop indgå i opfyldelsen af denne forpligtelse³⁴.

Selvom Princip 6 altså i snæver forstand handler om rapporteringen til PRI og besvarelsen af det årlige spørgeskema, er åbenhed og transparens i bredere forstand vigtigt. Selvom de fleste danske medlemmer af PRI ikke har offentliggjort deres besvarelse af spørgeskemaet, redegør investorerne altså alligevel i varierende grad for

31 Fra 2011 bliver det dog obligatorisk at offentliggøre besvarelsene af spørgeskemaet. Der foreligger ved redaktionens slutning dog ingen nærmere oplysninger, om form og omfang for den obligatoriske offentliggørelse.

32 I 2009 blev i alt 375 underskrivere af PRI inviteret til at besvare spørgeskemaet jf. PRI. Report on Progress 2009.

33 Jf. www.unpri.org.

34 Rapporteringen til PRI og aflæggelse af regnskab jf. Årsregnskabsloven er dog for nuværende tidsmæssigt forskudt, således at besvarelsen af spørgeskemaet fra PRI for de fleste virksomheders vedkommende vil ligge efter aflæggelsen af årsregnskabet (se også note 6). Dette kan gøre det vanskeligt i praksis at lade rapporteringen til PRI indgå.

deres politik og aktiviteter indenfor ansvarlige investeringer - bl.a. i kraft af danske lovkrav på området.

DANSKE INVESTORER OM PRINCIP 6

Unipension om Princip 6³⁵

"Hos Unipension havde vi hørt mange skrækhistorier fra kollegaer i branchen om rapporteringen, men overraskede blev vi, da vores første rapportering ikke viste sig at være det store problem. Vores arbejde med ESG er bygget op omkring og struktureret efter PRI, og vi har fra begyndelsen nøje overvejet, hvilke tiltag vi vil gøre for at implementere hvert af principperne. Da vi bruger både eksterne managere og leverandører, organiserede vi vores rapportering således, at de spørgsmål, der bedst kunne besvares hos vores samarbejdspartnere, med det samme blev videresendt til dem for ikke at komme i tidsproblemer.

For os at se er rapporteringen en rigtig god måde at få kontrolleret, om alle arbejdsprocesser fungerer efter hensigten. Vi blev også hurtigt opmærksomme på de eventuelle huller eller svage steder, som passende kan inkorporeres i vores opgaveliste for det næstfølgende år.

Executive Summary, som bliver dannet efter besvarelse af spørgsmålene, finder vi meget brugbart. Det er en overskuelig måde at præsentere sit arbejde med ESG på. Man kan både selv hurtigt slå op, når man bliver spurgt om implementering af et konkret princip, og samtidig egner dokumentet sig til offentliggørelse for målgruppen, der ikke har brug for at læse hele rapporten. Unipension valgte at offentliggøre Executive Summary på sin hjemmeside.

Transparens er vigtig for Unipensions arbejde med ansvarlige investeringer. Derfor kan man på vores hjemmeside www.unipension.dk finde følgende informationer og dokumenter vedrørende vores arbejde med ansvarlige investeringer:

1. Medlemsundersøgelse om holdningen til etiske investeringer, foretaget af Capacent Epinion i 2008.
2. Retningslinjer for samfundsansvar i forbindelse med investeringer.
3. En skematisk illustration af arbejdsprocesserne for screening, dialog, eksklusion og inklusion.
4. Eksklusionsliste.
5. Unipension Proxy Voting Results – en dagligt opdateret oversigt over, hvordan vi stemmer på vores aktier.
6. PRI Reporting and Assessment survey 2010. Executive Summary.

³⁵ Kilde: Unipension (Head of ESG, Zaiga Strautmane).

ATP om Princip 6³⁶

ATP har i skrivende stund tre gange deltaget i den årlige rapportering. Vi har været ansvarlige for at udfylde spørgeskemaet de seneste to år.

Vi oplever, at der er meget læring forbundet med processen. Dels fører det naturligt til refleksion over vores tilgang til ansvarlighed i investeringer. Dels giver det os mulighed for at identificere udviklingspunkter. ATP har eksempelvis tidligere scoret ganske lavt på det såkaldte princip 6 (rapportering) – en erkendelse, der har været medvirkende til, at ATP i 2010 har iværksat øgede informationstiltag. (Se Årsrapport om social ansvarlighed i investeringer og en dedikeret hjemmeside vedrørende ATP's arbejde med social ansvarlighed). PRI har i de seneste år været den vigtigste inspirationskilde for ATP's arbejde med social ansvarlighed i investeringer. Vi tager derfor arbejdet med at udfylde spørgeskemaet meget seriøst. Det skal nævnes, at der også er udfordringer forbundet med spørgeskemaet - blandt andet stemmer flere spørgsmål ikke overens med ATP's tilgang til social ansvarlighed i investeringer.

ATP er derfor involveret i den fortløbende proces med at optimere spørgeskemaet. Blandt andet ligger det ATP meget på sinde, at spørgeskemaet kan blive mere fleksibelt, så det kan rumme flere af de ganske mange tilgange til ansvarlighed i investeringer.

Nykredit om Princip 6³⁷

Nykredits idégrundlag Finansiell bæredygtighed beskriver vores måde at drive forretning på. Det er en integreret del af Nykredits virksomhed at tænke på balance og langsigtede relationer samt at være sig sit samfundsansvar bevidst. Nykredit ønsker at være åbne om vores arbejde. Derfor har Nykredit publiceret forskellige rapporter, herunder "Om Nykredit 2009. Finansiell Bæredygtighed", der beskriver Nykredits arbejde med sit samfundsansvar, herunder også indsatsen i relation til Global Compact.

Nykredit har valgt at offentliggøre, både "full reponse"³⁸ og "executive summary"³⁹ af UNPRI-rapporten 2010, hvor vi forklarer, hvordan vi forholder os til de 6 principper. Herudover har vi igennem artikler til kunderne i magasinet Nyt fra Nykredit Invest forklaret, hvad vores politik går ud på, og givet specifikke selskabs eksempler på hvad dialog og aktivt ejerskab kan føre til.

Nordea om Princip 6⁴⁰

Gennem Nordeas hjemmesider og årsrapporter rapporterer vi om aktiviteter inden for ansvarlige investeringer, og resultatet af besvarelserne af vort PRI survey for 2010 vil også blive offentliggjort der. I 2010 vil Nordea også offentliggøre sin første rapport om ansvarlige investeringer, der blandt andet vil omfatte en beskrivelse af processen for dette, vore engagementer/dialoger, vore resultater af field trips samt øvrige aktiviteter.

36 Kilde: ATP (Senior SRI Adviser Susanne B. Pedersen og Senior ESG adviser Ole Buhl).

37 Kilde: Nykredit (Afdelingsdirektør, Claus Bilde)

38 www.nykredit.dk/omnykredit/ressourcer/dokumenter/pdf/baeredygtighed/unpri_full_report.pdf

39 www.nykredit.dk/omnykredit/ressourcer/dokumenter/pdf/baeredygtighed/unpri_executive_summary.pdf

40 Kilde: Nordea (Tom Holflod, Chief Business Development Officer (Nordea Invest) og Sasja Beslik, Director ESG Analysis).

FAQ om PRI

Hvad er det overordnede mål i PRI?

PRI-initiativet handler om at styrke den finansielle sektors rolle i opbygningen af en mere stabil, bæredygtig og socialt inkluderende global økonomi. PRI bidrager til dette ved at tilbyde en institutionel ramme, der støtter såvel private som offentlige investorerens inddragelse af ESG-hensyn i deres investeringsbeslutninger og i forvaltningen af deres aktiver.

Hvorfor kan det betale sig at underskrive PRI?

Som medlem af PRI får man adgang til en fælles "institutionel" ramme og et netværk af investorer, hvorigennem man kan udvikle og styrke sin strategi for ansvarlige investeringer og integration af ESG-hensyn. PRI sekretariatet tilbyder medlemmerne en række aktiviteter, som understøtter medlemmerne, når deres arbejde med ansvarlige investeringer skal omsættes til praksis.

Hvad betyder SRI for investeringsforsyningskæden?

Systematisk fokus på miljø, sociale forhold og god selskabsledelse kan nedbringe den investeringsmæssige risiko og medvirke til at sikre investorerne lavest mulige kapitalomkostninger. Samtidig kommer det medarbejdere, virksomheder og lokalsamfund, som berøres, til gode, når investorerne fokuserer på ansvarlige investeringer.

Hvem kan underskrive?

PRI inddeler de potentielle underskrivere i tre hovedgrupper:

1. "Asset owners" omfatter typisk pensionsinstitutter, statslige fonde, kommuner og regioner, forsikrings- og kapitalfonde og lignende. **2. "Investment managers"** omfatter professionelle kapitalforvaltere og investeringsforeninger. **3. "Professional service partners"** omfatter organisationer, der tilbyder produkter og services til "asset owners" eller til forvaltere af investeringer, som "screeningsbureauer" og andre rådgivningsfirmaer.

Hvad koster det at være medlem af PRI?

På nuværende tidspunkt er det frivilligt om medlemmerne vil yde et økonomisk bidrag for deres medlemskab af PRI. Mange investorer vælger at betale, og bidraget er med til at finansiere PRI's sekretariat. Fra og med rapporteringsprocessen i 2011 indføres et obligatorisk gebyr for alle medlemmer. Gebyret afhænger af investorens størrelse – dog maksimum 10.000 US\$ om året.

Hvad sker der, hvis vi ikke kan efterleve alle principper?

Medlemskab af PRI består først og fremmest i underskrivelse af og opbakning til de seks principper for ansvarlige investeringer. Medlemskabet af PRI indebærer kun én obligatorisk forpligtelse – nemlig at man gennemfører den årlige "Reporting and Assessment" proces. Medlemmer skal efter indmeldelse seneste besvare spørgeskemaet gældende for medlemskabets andet år. Første rapport vil således for mange først foreligge i medlemskabets tredje år. Medlemmer, som ikke besvarer skemaet, ekskluderes af PRI.

Hvem leder PRI?

PRI ledes af en bestyrelse på 11 valgte repræsentanter fra medlemsgruppen af asset owners og 2 repræsentanter fra FN. PRI sekretariatet rapporterer til bestyrelsen.

PRI's bestyrelse (august 2010):

- Donald MacDonald, Trustee, British Telecom Pension Scheme.
- Howard Jacobs, Trustee, Universities Superannuation Scheme.
- Daniel Simard, General Coordinator, Comité syndical national de retraite Bâtirente.
- Glen Saunders, Trustee, New Zealand Superannuation Fund.
- Antoine De Salins, Executive Director, Fonds de réserve pour les retraites (FRR).
- Else Bos, CIO and Executive Director, PGGM.
- Sopawadee Lertmanaschai, Government Pension Fund of Thailand.
- Sergio Rosa, President, PREVI.
- Patrick Mngconkola, Trustee, Government Employees Pension Fund of South Africa.
- David Atkin, CEO, CBUS.
- Wolfgang Engshuber, Senior Vice President and Chief Administrative Officer, Munich Reinsurance America.
- Achim Steiner, Executive Director, UNEP (Paul Clements-Hunt as special designate).
- Georg Kell, Executive Director, UN Global Compact (Gavin Power as special designate).

Arbejdsgruppe og interessenter

Der er modtaget kommentarer og input fra en række interessenter - herunder repræsentanter for investeringsbranchen samt fra NGO'er. Repræsentanter for følgende organisationer har været involveret i processen:

Arbejdsgruppe

- ATP (ved Senior ESG Adviser, Ole Buhl)
- Forsikring og Pension (ved chefkonsulent, Sara Løchte)
- Finansrådet (ved kontorchef, Lene Andersen og Kontorchef, Christine Habel)
- Finanstilsynet (ved specialkonsulent, Mette Tidemann Juul)
- GES Investment Services (ved Managing Director, Erik Alhøj)
- InvesteringsForeningsRådet (ved økonom, Henrik F. Hansen)

Øvrige hørte interessenter

- Amnesty International (ved rådgiver, Sanne Borges)
- Folkekirkens Nødhjælp (ved international chef, Christian Friis Bach)
- GreenPeace (ved klimamedarbejder, Jon Burgwald)
- IBIS (ved Head of Policy, Lars Koch)
- WWF (ved miljøfaglig chef, John Nordbo)

Ansvar for vejledningens indhold, analyser og konklusioner er dog alene regeringens, og de nævnte interessenter kan ikke tages til indtægt herfor.